

DOMOVINA

Oglasi:

za 1 mm x 60 inšratnega stolpča mali Din 0-20, uradni D 0-30, poslano, posmrtnice i. reklame D 0-50. Večkratne objave popust.

Izhaja vsak petek.

Upravištvo „Domovine“ v Ljubljani, Prešernova ul. 54.
Uredništvo „Domovine“, Miklošičeva c. 16, Tel. 72.

Naročnina:

Mesečno Din 1.—, četrletno Din 3.—, polletno Din 5.—, celoletno Din 12.—.

Srečno novo leto 1923.

vsem čitateljem in čitateljicam!

Za „Domovino“!

Ob novem letu se obnavlja naročanje časopisov. Zato se oglašam tudi jaz v korist „Domovine“. V času najhujše druginje se je „Domovina“ vzdržala v prid napredni ideji. Opravičeno lahko pričakuje pomoči zavednih somišljenikov v obliki agitacije za naročilo.

Naši ljudje neprestano kritikujejo in nekaj pričakujejo. Sami se moramo ganiti in gibati in ne vedno čarlati, da pride od nekoj prošnja. Saj ne gre za enega, ampak gre za vse.

Poleg delavnih somišljenikov jih je obilo skromnih, doslednih, ki pa si ne upajo stopiti v ospredje. Čemu ne? Delo se mora razdeliti in le tisti bo uvaževan, ki sam prime za

Ljubljana, 27. decembra 1922.

delo. Vsakdo, ki ima srce na pravem mestu, je pozvan, da v naši stranki sodeluje: zato pa smo demokrati.

Somišljeniki! Vsak naj pridobi za novo leto vsaj še enega za „Domovino“! Če dotičnik ne zmore 1 Din na mesec, česar ne verjamem, pa mu ga plačaj. En liter vina manj, pa je plačana „Domovina“ za celo leto!

Kakor si posteljemo, tako bomo počivali. Če se ne bo krepko delalo, bo klerikalizem zopet prepregel deželo.

Zato pa pozivljam vse naprednjake, naj zase in za vse prijateljske kmečke, obrtniške in delavske družine naroče „Domovino“!

Dr. Gregor Žerjav.

Radikalci na vladi

Piše se nam z dežele: Res je škoda, da je bila Narodna skupščina razpuščena, preden je mogla glasovati za uradniško postavbo in za izboljšanje stanja invalidov. Toliko bi bili radikalci lahko še potrpeživi, da se tem revežem pomaga do njihovih pravic. A ravno to je zdaj prav važno, da se vidi, da ti ljudje nimajo srca za ljudstvo in da jim je za vlado več nego za pošteno zakonodajstvo.

Radikalcev po deželi sicer nič ne poznamo. Samo to vemo, da so nam v Ljubljano posadili starega gospoda Ivana Hribarja, ki pa ni ničesar storil, da bi kaj več reda bilo v naši upravi. Vidi se, da sedanji Hribar ni tisti Hribar, ki je bil v Ljubljani pred 20—30 leti, ko je bil še živahen in stvaren. Zelo premišljamo, kaj je storila deželna vlada, odkar je Hribar v vladni palači. Vemo, da so se ta čas klerikalci strašno razpasli in da je bila vlada slepa na obe očesi za njihove hujskarije. Počutili so se tako kakor pod ranjko Avstrijo. Sploh je zavladal podoben duh kakor nekdanj v Avstriji: same parade, uniforme, slavnostne večerje, naročeni sprejemi z zastavami in banketi. Nikar ne mislite, g. urednik, da ljudstvo tega ne vidi. Ko je bil dr. Žerjav predsednik, je bil morda preskromen, a zdaj pa dobro vidimo, da se za večne parade siplje denar

z obema rokama. Ko smo bili osvobodjeni, smo mislili, da smo teh fračkov in cilindrov prosti, morali pa smo doživeti, da se je pod Hribarjem to ponovilo in da so se mnogokrat morali domačini odstraniti, ker niso bili dovolj »po predpisu« oblačeni, medtem ko so različni spitanji Nemci seveda bili dovolj »dostojni«.

O radikalcih pa vemo še tudi to, da so se odkrito izjavili za »Orle« proti našim Sokolom. Spomnimo se vsi, kako nas je zabolelo, ko smo brali v listih, da je Srb (bil je to tedanj in mislim sedaj zopetni minister Janković) v Mariboru na čukovskem zletu pozdravljal imenom vlade »Orle« in jih povabil, da se še bolj razvijejo. To so tisti Orli, ki so toliko hujskali zoper državno misel in ki so tako zaničljivo nastopali glede našega kralja.

Radikalci so za celo leto pripeljali na vlado dr. Brejca in to leta 1920., ko je bil na Koroškem plebiscit. Oni so dali moč v roko tistim, ki so nam napravili Koroško.

Zato pa naj nas puste zdaj v miru. Slišimo, da bi radi zgago delali tudi na deželi. Kakor da nimamo že dovolj strank. Kakor da so najeti od klerikalcev vsi tisti, ki bi radi še bolj razdrli napredno fronto na deželi. G. Hribar, pustite te avstrijske manire — in pojdite!

Podgorski.

Ven z zdražbarji

Z dežele se nam poroča, da bi marsikje radi zatrosili ljubljanske prepire tudi na deželo. Klerikalcem gre slabo in se med seboj kregajo. Zdaj pa bi rabili še spor v naprednih vrstah.

Proti tej nevarnosti se moramo odločno postaviti po robu. Ljubljanski prepiri so že dosti škodovali v Ljubljani in ni treba, da še na deželi podero, kar se je s težavo zgradilo.

Podirati je lahko in izpodkopavati, ali zidati tega se ta gospoda ne loti. Ali je kdo od teh gospodov kaj storil za deželo? Stari nekdanji »liberalizem« je umrl, »Rodoljuba« niso hoteli več izdajati, ker jim je bilo predrago, in deželo so klerikalcem pustili.

Po osvobojenju so demokrati hudo pritisnili klerikalce. Škoda, da jim takrat, ko se je stvorila »Narodna vlada«, niso brez usmiljenja strli izdajalske glave, ampak so se gg. Brejc, Tavčar in Kristan vsedli skupaj in dali klerikalcem čas, da so se zopet opomogli.

Zdaj, ko je v marsikaterem kraju dobra napredna organizacija, zopet grozijo s prepirom iz tistih krogov, ki jih nikoli nismo poznali po njihovem delu.

Zato pa je naš poziv: Vprašajte vsakega, ki bi rad zdražbo sejal, kdo ga je za to najel. Ali morda klerikalci? Vprašajte ga, kaj misli s tem doseči in komu koristiti? Vprašajte ga, ali ne uvidi, da je samo orodje klerikalizma? Opomnite ga na disciplino in če že ne more iti z nami, naj vsaj miruje. Če pa potem še naprej dela zgago, ga vrzite ven!

Demokrati nismo nikjer dali povoda za spor. Tudi v Ljubljani smo se ponižali tako daleč, da smo za skupen nastop naprednjakov ponujali, da brišemo iz liste vsakogar, ki ni drugim po volji, in damo zdražbarjem bel list, da oni zapišejo kandidate. Ali smo mogli iti dalje? Vendar so odklonili. Zdaj vidijo posledice. A ni jim dosti. Še na deželo jih skomina zanesti spor.

Zato pozor, somišljeniki. Ven z zdražbarji!

Trgovci in JDS

Nekaterim ni prepira med naprednimi krogi dovolj. Namesto da bi delali na to, da se demokratska stranka čim bolj okrepi in da nastopi pri volitvah po sporazumu s SKS., bi radi še to razdrli, kar obstoji. Pri tem posebno hujskajo trgovce, češ, da so »preganjani«. Odkod ti glasovi, s čim, zakaj, to se ne ve.

Jaz sem star demokrat in se borim s klerikalci že 30 let. Naša narodnonapredna stranka je pod vodstvom dr. Tavčarja bila tepena na deželi in celo tudi v mestih, ni nam bilo prav, kar se je v vodstvu delalo, a mi smo ostali zvesti. Poprej je Narodna tiskarna opustila vsak tisk za deželo in mnogokrat se ni nihče zmenil za nas.

Šele odkar so nastopili mlajši ljudje v JDS je postalo bolje. Morda je bila napaka, da se je poleg JDS ustanovila SKS, ki ni zadostila našim upom. A gotovo je, da je dr. Žerjav s tem prvokrat pritisnil klerikalce ob steno tako, da so zatulili od bolečin. Začelo je pokati v njihovih lastnih vrstah in ljudstvo je po malem začelo misliti, da jih je prosto.

Zdaj bi nekateri radi še ljubljanski prepir prenesli na deželo in pri tem zlorabili nas trgovce. Kdo nas je preganjal, vprašam?

Nas podeželske trgovce drže veletrgovci v Ljubljani včasih hudó v kleščah. Leta 1919., ko je bilo veliko razburjenje proti nesolidnim ljudem, je bilo tudi nekaj trgovcev naravnost po nedolžnem obsojenih zaradi navijanja cen. Nekateri glavarji so pretiravali (n. pr. glavar M. v R., ki je mimogrede povedano vnet pristaš SKS ne JDS) in vemo vsi, da je bilo

treba njihove napake popravljati. To je tudi storil isti dr. Žerjav, na katerega so zagnali toliko hrupa.

Letos se zopet širi od strani nekih zdražbarjev, da »demokrati trgovce preganjajo«. Kdo pa je bil v Ljubljani na vladi letos, kdo pa daje navodila glavarjem in drugim vladnim zastopnikom? Na vladi že čez eno leto sedi g. Ivan Hribar, ki ima vse glavarje v rokah in ki mu je treba le migniti pa bodo poslovali drugače. Jaz ne rečem, da je g. Ivan Hribar sovražnik nas trgovcev, a če je kje kaj sovražnega vetra, gre iz vladnih uradov pod vodstvom gosp. Hribarja. Čemu pa njega ne napadajo ti »preganjanci«?

Odgovor ni težak: Ker je vsa gonja čisto strankarska, politična in osebnostna. Gre za manever proti demokratski stranki, ki ga je uprizorilo par gospodov v Ljubljani. In pri tem manevru pa naj mi trgovci pobijamo našega poslanca dr. Žerjava.

Naj se nas ne ima za tako neumne kakor mislijo gg. Hribar, dr. Ravnihar in tovariši, ki prav za prav delajo službo za — klerikalce.

Trgovec z dežele.

Politični pregled

Eno leto je zopet za nami in ako se ozremo nanj, so naša čustva deljena, ker kakorkoli smo deloma zadovoljni s potekom minulega leta, tako nas ta potek z druge strani navdaja z nezadovoljstvom. Nahačamo se

v stadiju ureditve države,

sestavljene iz najrazličnejših delov z najrazličnejšim zgodovinskim, gospodarskim in kulturnim razvojem.

Tako različne dele je težko ujediniti v vsem, ampak ker smo Jugoslovani en narod z različno preteklostjo, moramo ustvariti vsaj skupno bodočnost. Ko se nam je že posrečilo združiti se v eni državi, v kateri sami odločujemo in nimajo tujci nobene besede pri odločevanju o naših notranjih vprašanjih. Zato smo v vprašanju notranje ureditve države storili tudi lepe korake naprej in da se ni ravno pri završetku leta izpremenila vlada, bi bila upravna razdelitev države v par mesecih že popolnoma izvršena in dana bi bila podlaga za živahen, krepak notranji razvoj. To bi se izvršilo, ako bi ostala skupna vlada, sestavljena v glavnem iz dveh najmočnejših strank, demokratov in radikalcev, ker izvršiti bi mogla notranjo ureditev države samo močna vlada. Vse to so pokvarili v svoji vladohželjnosti radikalci, ki so hoteli sami vladati in posrečilo se jim je, da so novo vlado sami dobili v roke. To pomeni zastoj v izvršitvi notranje ureditve države in započeto delo se bo moglo nadaljevati šele

po novih volitvah,

ki se bodo vršile v drugi polovici marca meseca. Od teh volitev bo marsikaj odvisno in posebno slovenski del jugoslovanskega naroda bo stal pred zelo važno nalogo. Ni namreč vseeno, kdo nas zastopa v narodni skupščini. Od klerikalnih poslancev, ki so v narodni skupščini osamljeni, nima ljudstvo nobene koristi, ker male stranke v državni politiki ne pridejo v poštev, na njih se nihče ne ozira, brez njih se lahko vlada. Brez tako močne stranke, kot je demokratska, je pa vsaka vlada nemogoča, mogoča je samo taka vlada, kot sedanja radikalna, ki samo vodi državne posle do volitev, ne more pa delati nobenih zakonov, ker zakone dela samo narodna skupščina, v kateri imajo radikalci premalo poslancev za večino. Po novih volitvah pride demokratska stranka v parlament močno ojačena, ker ljudstvo v vzhodnih in južnih delih države, ki je stalo do sedaj po večini v radikalnih vrstah, trumoma zapušča radikalno stranko zaradi njenega nazadnjaštva in protiljudske politike in vse to ljudstvo se pridružuje edini resnično napredni in ljudski demokratski stranki. Ljudstvo bo prišlo v zakonodaji in javni upravi do svoje veljave samo, ako

bo poslalo v narodno skupščino svoje prave zastopnike, ki bodo imeli potrebno razumevanje za potrebe širokih slojev ljudstva. Demokratska stranka se je srečno rešila vseh onih ljudi, ki jim ni ugajala njena ljudska politika. V tem oziru se je demokratska stranka popolnoma izčistila in danes je ona stranka malega človeka in kot taka je stranka bodočnosti, ker naš narod je v glavnem narod malega človeka in ta mali človek se bo znal oprijeti demokratske stranke kot edine, ki ima vse razumevanje za njegove potrebe. Zelo koristno in dobro bo tudi za našega slovenskega malega človeka, posebno kmeta in delavca, ako se združi v skupni fronti s svojimi hrvatskimi in srbskimi tovariši, ki jih dobi samo in edino v močni demokratski stranki, edini naši stranki, ki ima svoje pristaše v vseh delih naše mlade in velike države.

V notranji politiki smo torej v preteklem letu kolikor toliko napredovali, zato pa ne moremo biti povsem zadovoljni z našo

zunanjjo politiko,

ker moremo zabeležiti le malo — četudi lepih — uspehov, pač pa dosti neuspehov. Lep uspeh je obnove in utrditev male antante, t.j. zveze s Češkoslovaško in Rumunijo, ker ta zveza je največja garancija za to, da bomo imeli mir, ki nam je tako potreben. Dokler smo v tej zvezi, nihče ne bo imel poguma napasti nas in izzvati vojne, naši nemirni in zemljelačni sosedji nas bodo pustili v miru. In ta zveza ne samo da je trdna, temveč se še vedno bolj okrepljuje, vanjo vstopajo ali se ji približujejo tudi druge države, ki imajo enak interes kot mi na ohranitvi mira, na gospodarski obnovi in napredku. Taka država je n. pr. Poljska, s katero živimo v najpristnejših odnosih. Tudi Grčija želi pristopiti v malo antanto in ako tudi nimamo pričakovati od nje posebnih koristi, se bo z njenim pristopom vendar razširil krog onih srednjeevropskih držav, ki bodo složne v mirnem gospodarskem delu. Razen tega dobimo od Grčije prosto porabo enega dela velikega solunskega pristanišča na Egejskem morju in naša trgovina dobi na ta način prost dohod tudi na Egejsko morje. Z Bolgarsko žalibog še ne moremo priti v ožje stike, ker je položaj v tej državi še vedno tak, da

se nanj ne moremo zanesti. Ali mi imamo dobro voljo in ona bo s časom premagala vse ovire, ki še stojijo na poti tesnemu zblizanju naše in bolgarske države. Z veliko Rusijo smo tudi stopili v prve stike, ki se najbrž vedno bolj razširijo, kakor se bodo zboljševale razmere na Ruskem, ki so že znatno boljše od razmer, ki so tam vladale v začetni dobi boljševiške vlade. Boljševiki so izprevideli, da s svojo nasilno politiko ne pridejo daleč in začeli so se popravljati. To popravljanje sicer ni preveč hitro, ali začelo se je in upati je, da se v doglednem času razdrapane razmere v Rusiji kolikor toliko uredijo.

Nerešen in neurejen je še vedno naš spor z Italijo,

ki svojega odkritega sovraštva do naše države čisto nič ne prikriva, temveč ga kaže popolnoma očitno. Italija — tudi njena vlada — javno naglaša svoje cilje z ozirom na nekatere dele naše zemlje. Za enkrat hoče sicer — tako izjavlja uradno — izvršiti določbe rapalske pogodbe, ker je to pogodbo pač podpisala, ampak v Italiji bomo imeli vedno zahrbtnega sovražnika, ker Italija je zemlje lačna in misli, da je najpripravnejše razširiti se na naš račun. Ti italijanski cilji so popolnoma zgrešeni in prišel bo čas, ko se bo o tem prepričala tudi Italija, ampak zelo verjetno je, da ji bomo morali z odločnim udarcem pokazati, kje je njena naravna meja, preko katere ne sme stegovati svojih krempljev, ker sicer ji bomo te kremplje porezali.

Splošna evropska politika se je tudi v preteklem letu gibala v glavnem

okolu nemškega vprašanja,

kateremu se je v zadnjem času pridružilo tudi turško vprašanje. Ker med Anglijo in Francijo v nemškem vprašanju ni pravega sporazuma, se morajo vršiti večne konference in sestanki ministrskih predsednikov, diplomatov itd. Anglija bi deloma rada popustila Nemčiji, Francija pa z vso odločnostjo in trdovratnostjo zahteva, da mora plačati Nemčija vso vojno odškodnino, ki gre v milijarde, do zadnjega zneska. Nemčija pod tem pritiskom strahovito trpi, njen denar je izgubil že skoraj vsako vrednost in se je že močno približal vrednosti avstrijskega

denarja, ampak vse to ne pomaga nič, Francija hoče imeti odškodnino plačano do zadnjega vinarja. Nemčija je žalostno usodo, ki jo je zadela, v polni meri zaslužila, saj je hotela podjarmiti s svojimi armadami pol sveta in prav dolgo bo trajalo, preden se Nemčija vsaj za silo zopet postavi na noge. Enak križ je z Avstrijo, ampak ona ne dela nikomur posebnih skrbi, pač pa dela velike skrbi vsej Evropi — Turčiji. Mislilo se je, da je ta država že mrtva, pa se je nenadoma dvignila in prav močno zamahnila, strla grško vojno moč v Mali Aziji in zavpila Evropi, da hoče drugačno ureditev odnosov na svojih mejah in znotraj teh mej kakor bi to hotela Evropa. Tako je prišlo do konference v Lozani, kjer se diplomati trudijo, da bi našli podlago za sporazum. Zdi se, da se bo s pametnim popuščanjem od obeh strani ta podlaga za sporazum tudi našla, ker vojna danes nikogar ne mika.

Dopisi

Lukovica pri Domžalah. (Drugo pismo brdskega župljana.) Kakor bi dregnil v sršenovo gnezdo, tak vtis je napravilo prvo pismo brdskega župljana na farovško kuharico Johanco. To je bilo ugibanja med njenimi prijatelji, kdo neki se je predrznil povedati čisto resnico. Pa le verujte, vsi vi prizadeti, do sedaj še niste uganili pravega pisca. Od onih, ki jih dolžite, ni nobeden pravi. Toliko torej na znanje, da ne boste koga po nedolžnem dolžili. Sedaj pa preidem na novice, ki so se dogodile v tem času pri nas: V Gradišah pri Lukovici je 14. t. m. umrl znani Fajdigov oče v visoki starosti 95 let. Kar je najbolj čudno, mož ni bil nikoli bolan. Do zadnjega je užival lahko vse jedi in bil pri popolni duševni moči. Pri vojakihi je bil dolgih 14 let in nikdar v tem času na dopustu. Ker je bil razumen, je postal tudi korporal. Služil je pri znanem 17. p. p. Govoril je dobro nemško in italijansko. Pozneje je imel malo gostilno, kjer je svojim gostom rad pripovedoval o vojni z Lahi. Tako je stari oče ugasnil 14. t. m. po večerji — kot luč, ki ji zmanjka olja... Gradiško pokopališče je sprjelo s svoje krilo najstarejšega vaščana in sploh najstarejšega moža v vsej obširni moravski dekaniji. N. v m. p.! — V Lukovico

R. Silvin:

Vrtnarjeva Nežika

II.

Minuli so meseci in o Lovru še ni bilo nobenega glasu. Nežika je bila silno žalostna.

„Ali me je res popolnoma pozabil?“

Neko nedeljo je bila sama v zgornji sobi. Prilivala je svojim rožicam. Zunanaj je sijalo solnce, ali vendar je bilo že precej hladno; zima se je približevala s hitrimi koraki. Oče in mati sta bila v spodnji hiši in par pivcev je sedelo za mizo... Vrtnar, Nežikin oče, je imel namreč staro, daleč naokoli znano gostilno. Nežikin starejši brat je šel po svojih opravkih, sestra tudi, le Nežika je ostala doma: bila je vedno najrajša sama, nikamor v nobeno družbo je ni mikalo.

Kar se ozre skozi okno in zagleda staro potovko, ki prihaja naravnost proti hiši.

„No, Špela, ali imate danes kaj zame?“

„Bo nekaj, Nežika! Imam zate pismo, ki je ležalo tri dni na pošti.“

Nežika je stekla po stopnicah. S tresočo roko je vzela težko pričakovano pismo.

„Nate, tu imate, Špela! Pa ne smete nikomur naših povedati, da sem dobila pismo, veste! In če še katerikrat kaj prinesete, pazite, da mi boste dali vedno skrivaj!“

„Že dobro, Nežika, že dobro, pa Bog plačaj!“ Nežika je smuknila v zgornjo sobo nazaj, Špela pa je stopila v krčmo.

„Kje pa so mati?“

„Tako pride, ali si kaj prinesla?“

„Ne, nekaj jajc sem prodala zanj.“ Mati je prišla in naredili sta račun. Špela je še malo posedela in Vrtnar ji je dal čašico žganja.

„Bog vam povrni tisočkrat, oče!“ Zadel je zopet košek in šla naprej. Tudi pivci so odhajali in nazadnje sta ostala Vrtnar in žena sama.

„Kje pa je Nežika?“ vpraša Vrtnar.

„V zgornji hiši, mislim, da priliva rožam ali pa kaj bere; v zadnjem času je postala tako čudna.“

„Prav ima, da ne gre nikamor! Za mladega človeka je najboljša, da je doma, se vsaj izpridila ne bo!“ je rekel Vrtnar zadovoljno.

„Jaz pa mislim, da mora nekaj imeti — ali je bolna ali pa ima kaj drugega?“

„Kaj bi neki imela! Misliš kakega fanta? Beži, beži. Saj vidiš, da so ji vsi

moški deseta briga!“ je modroval Vrtnar.

Ko bi pa vedel, kaj ravno sedaj bere njegova Nežika, bi gotovo govoril drugače... Nežika je pijana od veselja poljubljala vrstice, ki jih je pisal on... Stiskala je pisemce na ljubeče srce:

„Ni me pozabil, ni me pozabil... kako dober je moj Lovro!“

Ko sta se Vrtnar in njegova žena tako pomenkovala, stopi nekdo v krčmo. „Dober dan, Vrtnar, dober dan, ali ste sami?“

„Sama sva s staro, kakor vidiš — vsi so nekam odšli, Nežika je pa menda v zgornji hiši,“ se je odrezal gospodar.

„Pol litra vina, mati!“ je zaukazal mladi mož, Tominčev Tonček — in sedel na stol nasproti Vrtnarju. Bil je komaj 24 let star; k vojakom ga niso marali, ker je bil preslaboten. Bil je premožen posestnik in treba se mu je bilo ozreti po nevesti.

„Zima gre v deželo; kmalu bomo imeli sneg. Predpust bo tudi kmalu tukaj,“ je začel Tonček.

„Prav imaš, in Tebi se bo treba ozreti po gospodinji,“ je rekel Vrtnar, ki se mu ni niti sanjalo, s kakšnim namenom je prišel danes Tonček v gostilno...

„Saj ravno premišlujem, kje bi se poprijel.“

„Veliko posestvo, pošten in priden mladenič, vsak ti bo rad odprl, kamor boš potkal!“

„Mogoče! Toda, oče, jaz bi jo imel najrajši iz domače vasi! Drugam bi ne hodil rad ponjo...“

Vrtnarju so se odprle oči in skoro da je spoznal Tončkove namene.

„Oče, veste kaj? Ali bi mi vi ne hoteli dati svoje Nežike? Ona mi je izmed vseh najbolj všeč in tudi mislim, da bi ji ne bilo ravno slabo pri meni!“

Materi je bila Tončkova ponudba takoj všeč in tudi oče ni imel ničesar proti mlademu fantu... On bi mu jo že dal, samo vprašanje je, kaj poreče Nežika. Siliti bi je nikakor ne maral...

„Veš kaj, Tonček? Sosea sva in prijatelja tudi! Jaz nimam nič zoper tebe. Jaz bi ti Nežiko že dal brez pridržka, samo malo premlada se mi še zdi. No pa tudi to ne šteje toliko...“

„Samo ne vem“ — je nadaljeval Vrtnar — „ali bo ona zadovoljna! Nežika je čudna punca, kar se moških tiče...“

Med tem pogovorom pa je Nežika pritiskala na srce Lovrovo pismo in ga poljubljala. Prebrala ga je petkrat — vedno lepše se ji je zdelo... in znala ga je že na pamet... On ji piše tako lepo, on ji obeta tako lepo prihodnost...

je prišel sedaj še en nov gostilničar v znano Snokoljevo hišo; mož je prijazen in kakor se čuje, toči dobra vina. Žal, da si ga včasih človek pri tej draginji tudi v potrebi ne more privoščiti «en kozarček al' pa dva!» Tudi zagovornika imamo sedaj. G. dr. Wurzbach uraduje ob torkih, četrtnih in sobotah od 9. do 12. ure. Nastanjen je v znani Bevčevi gostilni. — Za tretje pismo imam že tudi pripravljeno zanimivo gradivo. Zaenkrat naj bo dosti! Želim vsem skupaj srečno novo leto!

Moravče. Praznovanje kraljevega rojstnega dne smo v našem kraju opravili še precej lepo in dostojno. Ob osmih je mladina opravila svojo slovesnost, ob desetih pa še ostala fara s svečano službo božjo z zahvalnico in državno himno. Zastav je viselo šest, še g. župan se je tokrat izkazal. Seveda pa je v Moravčah še prav veliko hiš, v katerih ne bi nič škodovala še ena čednost: da bi namreč njihovih gospodarji pokazali malo več državljanske zavesti. Na človeka napravlja slab vtis, ako pri taki slovesnosti začne ljudstvo pri petju državne himne drveti iz cerkve, kot bi jih res začelo kaj žgati pod petami. Ljudje božji, ne bodite vendar tako malenkostni in zavedajte se, da ste ponosni državljani naše mlade kraljevine! Po vsem svetu lahko dandanes opazujete močno državno in narodnozavedno gibanje, predvsem pri naših nasprotnikih Italijanih in Madžarih. Še Čulufakri bodo počasi bolj zavedni kakor mi Slovenci, ki se od dne do dne bolj vdajamo popolni narodni mlačnosti. Ako v kratkem ne nastopi preokret in ne zaveje širom slovenske domovine novi duh naše narodne zavesti, bomo vedno bolj in po zaslugi izgubljali na ugledu. Vzdrami se, slovenski kmet, in se zavedi, da si sin široke in mogočne Jugoslavije!

Mokronog. Dne 20. decembra smo pokopali tu najstarejšo mokronoško korenino, gospoda Ivana Pleskoviča, ki je dosegel visoko starost 80 let. Pokojnik je bil le dva dni bolan. Bil je vesel družabnik in do zadnjega izdihljaja zvest bojovník demokratske misli ter je na isti podlagi tudi vzgojil svojo družino.

Laško. Opozarjamo občinstvo laškega okraja, da je «Vorschusskassa», star nemški zavod v Laškem, prešla v slovenske napredne roke. Načelstvu predseduje gosp. župan

dr. Roš, člani pa so sami ugledni, zanesljivi možje, o katerih smo uverjeni, da bodo znali zasigurati «Okrajni hranilnici in posojilnici v Laškem», kakor se zavod sedaj imenuje, sijajen procvit. Čestitamo vrlim Laščanom k temu uspehu.

Zidani most. Pred tremi leti je bila v Sv. Juriju ob Širju oropana in umorjena vsa družina Matek, obstoječa iz dveh žensk in enega moškega. Takrat je bil aretiran neki Jankovič iz Hrastnika, ki pa ni hotel izdati svojih pomagačev. Sedaj je v zaporu težko zbolel in tik pred smrtjo izdal nekega Morčiča in Aliča, oba iz Hrastnika, ki sta bila soudeležena pri umoru. Zločinca sta dalje osumljena, da sta izvršila svoječasno napade in tatvine v občinah Suhadol, Širje in Sv. Juri. Oba zločinca sta že v celjskih zaporih in sta vrhu tega tudi osumljena tatvine bakrene žice na progi Sevnica-Krmelj.

Braslovče. Z našim Kukenbergom, tajnikom klerikalne Kmečke zveze, imamo pri nas mnogo «špasa». Marsikatera zabeljena beseda pade na njegov račun. Po našem to ni prav, ker on ne more nič za to, če mu usoda ni naklonila preveč razuma. Tudi taki ljudje imajo pravico do življenja, seveda pa ne pravice do tega, da bi učili druge, ako sami ničesar ne vedo. Nedavno je naš Kukenberg nabiral prispevke za Kmečko zvezo in nabral nekaj raztrganih dinarjev, katere je potem po vsem trgu zamenjaval za debel denar. Ker strganega denarja nihče ni maral, so ga končno poslali v farovž, češ, tam morajo zamenjati, ker je nabiral za tako «sveto» stvar. Če se je možakar potem res podal v farovž, nam ni znano. Če je šel, se je gotovo prijel in potožil svojem šefu gorje, katero mora trpeti zato, ker ga je ta poslal po kostanj v ogenj. Zalostna stranka, ki nima boljših borcev za svojo idejo.

Sv. Križ nad Mariborom. Gospod župnik je mislil hudo mahiniti po zajcu, pa še grma ni zadel. Ni mu prav, da nečemo vsi poslušati njegovih nauk, a kaj hočemo: vzgled niso za nas, kam potem z nauki? Sicer pa nismo neumni, da bi vse župniku na «ofer» znosili. Zato ga prav nič ne briga, če gre kdo v gostilno. Da si je dne 26. novembra

v Verdonikovi gostilni prerezal Remšak roko na steklu, mislimo, da g. Verdonik tega ni bil nič kriv, nego je bil res le nesrečen slučaj. Gospod župnik, kaj s fanti se ne greste več ravšati? Take vzglede nam dajete, pa še predsednika Marijine družbe vzamete s seboj. Kakšna mora biti šele družba, če nam niti voditelj in predsednik ne dasta dobrega vzgleda! Mnogokrat se čita po nabožnih listih, da se baje po gostilnah največkrat žali čistost. Pri nas ne vemo za kaj takega. Znano pa je, da sedi naš župnik, kadar so pevske vaje v farovžu, mogočno med samimi mladimi deklicami z zavihanimi rokavi in z včasih nekoliko drzno izrezanimi bluzami. V koliko je to spodobno, presodite!

Kmetijski glasnik

LEPI USPEHI VRTNARSTVA.

Znano je, da se ponašajo vrtnarji z ugodnejšimi uspehi na svojih malih zemljiščih, kakor pa poljedelci. Vzroke za to je iskati na splošno v boljši kakovosti vrtno zemlje, v močnem gnojenju, v skrbnejšem pridelovanju vrtnih rastlin itd. Tudi izboljšana semena in novo vzgojene vrste igrajo važno vlogo v naprednem vrtnarstvu.

Posebno lepe uspehe smo letos lahko opozovali na dveh vrtnarskih razstavah, ki sta se priredili v Mariboru in pozneje v Zagrebu. Že vrtnarska razstava v Mariboru je pokazala izredno lepe sadove umnega vrtnarstva, posebno kar se tiče cvetlic in kar se tiče zelenjave. Videli smo tukaj krasne pridelke *zeleno, vrtno pese, čebule, ohrovtu, karfijole, paradižnikov, paprike, kumarc* itd., itd. Vsak obiskovalec razstave se je čudil tem nenavadnim uspehom in tem izredno razvitim sadežem.

Še lepše uspehe smo pa lahko občudovali na razstavi v Zagrebu. Tam se je še bolj očitno kazalo, kaj se dá doseči z dobrim in razumnim delom. Vsa različna vrtna zelenjava se je tukaj videla v takih proizvodih, da se je moral vsak čuditi tem pridelkom. Najboljši in res občudovanja vredni uspehi so se videli pri *korenskih in zeljnatih rastlinah*, kakor n. pr. pri *pesi, zeleni, peteršilju, korenju, pastinaki, karfijoli, zelju, ohrovtu in kolerabi*. Enako pa tudi pri drugih zelenjadnih rastlinah, kakor posebno pri *čebuli, paradižnikih, ku-*

Sv. Rok nad Šmarjem pri Jelšah. Nedavno je bila okradena posestnica Marija Smole. Neznani dolgorprstnež ji je odnesel mnogo perila in plaht. Slučaj je nanese, da je omenjena posestnica obiskala neko tukajšnjo žensko in videla pri njej, kakor trdi, viseti svoje ukradene plahte. To je hitro javila orožništvu, toda ko je to prišlo preiskovat, ni našlo ničesar več. Preiskava se je izvršila tudi pri ljubčku osumljene, vendar se ni nič našlo. Osumljenka, ki ni posebno na dobrem glasu, pride pred sodišče, čeprav trdovratno taji tatvino. Ukradeno perilo pa ostane seveda, dokler se ne najde, v božjih rokah. — Drugače pa srečno novo leto vsem «Domovincem» v našem kraju.

marah, bučah, melancanah, papriki, solati, endiviji itd.

Vso to krasno uspešno zelenjavo so razstavili v prvi vrsti bolgarski vrtnarji, ki so se naselili okrog Zagreba in ki so znani kot prvovrstni delavci v vrtnarski stroki.

Ta razstava nam je ponovno in do dobrega pokazala, kaj se dá doseči z umnim delom in kako močno se ravna uspehi po *spodobnostih proizvajalca in po gnojenju*. Ako se primerjajo naši navadni vrtni pridelki, ki se prinašajo na trg, s to zelenjavo, se pokaže velikanska razlika.

Prav taki uspehi *skrbnega dela in močnega gnojenja*, ki smo jih opazovali na teh razstavah, nas morajo spodbujati, da napredujemo tudi v poljedelstvu, kajti tudi v poljedelstvu se dajo naši pridelki še izdatno dvigniti. Z dobrim gnojenjem bomo tudi tukaj največ dosegli!

KAKO DVIGNEMO NAŠE PRIDELKE.

Po naših njivah se dajo dosedanja pridelki še v vsakem pogledu dvigniti, namreč po količini kakor tudi po kakovosti. Treba le potrebne sile napeti. S pravilnim gnojenjem bomo tudi tukaj največ dosegli. To je brez dvoma. Naše rastline potrebujejo za popolni razvoj in za svojo rodovitnost pred vsem bogate in rodovitne zemlje, in ta je najbolj zavisna od gnojenja. Brez zadostnega gnojenja ne more biti uspeha. Tako nas uče izkušnje, tako nas uče izgledi po-

Kako srečna bi bila, ako bi res smela biti vedno v njegovi bližini, ko bi se ji ne bilo treba potikati po skalnatih hribih in trpeti poleti vročino, pozimi pa mraz... In zato mu je v duhu ponovno obetala, da mu hoče ostati zvesta, dokler ne pride ponjo... Hotela mu je takoj odgovoriti, pripravila je vse, samo črnilo je imela v spodnji hiši... Naglo je vstala in stekla po stopnicah...

„O, Nežika, pojdi no pit!“ je vzkliknil Tonček vesel in nalil poln kozarček vina...

„Hvala, Tonček, ne morem piti vina. Pa tudi nisem nič žejna!“ mu je odgovorila prijazno.

„Le pojdi pit, Nežika, le pojdi!“ je rekla mati, oče pa je molčal in opazoval svojo hčerko... Nežika je prišla kozarec in komaj dobro pokusila ponudeno pijačo.

„Vsega izpij, saj ti ne bo škodoval!“ je silil Tonček in Nežika je pokusila še enkrat. Zahvalila se je, vzela črnilo in zopet odhajala.

„Nežika, kam pa se ti tako mudi? Ostani no še malo pri nas!“ je klical Tonček za njo.

„Moram še nekaj spisati, pa pridem potem malo doli!“ je rekla in izginila po stopnicah... Sedla je za mizo in začela pisati. Pisala je dolgo in počasi...

Tonček jo je pričakoval tako nestrpno, ali nje le ni hotelo biti. Kakor bi slutila, kaj nameravajo z njo, se je nalašč malo dalje pomudila s pismom. Ko je dokončala, je odprla mašno knjigo in vzela polovico posušenega rožmarina. Dala ga je v pismo s pristavkom: V spomin od vedno tvoje Nežike! Pismo je varno shranila, da ga odda drugi dan potovki...

Spodaj so vsi trije Nežiko težko pričakovali. Zdaj so se začeli v veži lahni koraki in deklica je vstopila veselega obraza. Oči so se ji svetile, par urnih korakov in sedela je poleg matere. Tonček je bil nepopisno vesel, Nežika ga je bila popolnoma očarala in premišljeval je že, kako bo njegova, kako bo gospodinjala na njegovem domu... Tako lepo, pridno dekle — pa še bogato potvrhu!

„Dolgo te ni bilo, Nežika; vsi smo te težko čakali!“ je začel Tonček, ki ni vedel, kako bi se vedel, da bi ji bil bolj všeč. Ona pa se malomarno nasmehe in pravi: „Kaj bom pa delala tukaj? Gori se tako lepo zabavam... Sedaj se je stemnilo in zato sem prišla doli...“

Ravno je nameraval napeljati oče pogovor na ženitev, kar se odpro vrata in v sobo prihomažra počasi stari Selonec. Saj star še ni bil ravno tako, ali njegov

izrazito stari obraz, njegovo vedenje in njegova počasna govorica — vse to ga je delalo še mnogo starejšega, kot je bil v resnici. Bil je lovec in lazil je vedno po gozdovih in grmovju, da bi zasledil kako srno ali zajca... Ali bil ni lovec po božji volji. Če bi ga zajec počakal, da bi prišel do njega, potem bi ga že mogoče ujel...

„Bog daj, Selonec, pojdi no pit!“ je zaklical Tonček in nalil kozarček. In Selončeva navada ni bila, da bi se branil. pristopil je tik k mizi:

„Na zdravje, na tvoje zdravje, Tonček!“ in izlil je kozarček v suho grlo.

„No Vrtnar, meni pa prinesi osminko črešnjevca žganja!“ in sedel je za mizo. Vrtnar je šepal po zahtevano pijačo — že dalj časa ga je včasih noga tako bolela, da je težko hodil.

„No Vrtnar, ali še ni nič bolje s tvojo nogo?“ je vprašal Selonec, ko je dobil pijačo.

„Hudiča je bolje — ta noga me še spravi v grob...“

„No, kako pa je bilo zadnjič z medvedom? Ali si ga res videl? Jeli, da to ni res, da ljudje samo lažejo!“

„O res je, res, Vrtnar! To mi pa že lahko verjameš! Veš, najprej sem zagledal na tleh medvedove stopinje; šel sem nekoliko časa po sledu, pa sem ga

kmalu izgubil. Ves čas sem držal za puško, če bi le zagledal to pošast! In glej — tam gori za tremi bukvami sem naenkrat opazil čudno, veliko žival. Čim bolj sem jo gledal, tem večja se mi je zdela in sedaj se je začela pomikati naravnost proti meni... Mene pa strah! Precej temno je že bilo in spomnil sem se na rajnega Žetlarja — bog mu daj dobro — ki so ga hloidi tam neke pomečkali... Dvignil sem puško, pomeril in sprožil! Ne vem, ali je kaj počilo ali nič, slišal nisem nič, tako sem bil prestrašen... Zival pa je bila vedno bliže... Kaj sem hotel? Da bi me medved kar tam raztrgal in pojedel, tega nisem maral! Spomnil sem se na žganje in to mi je mnogo ljubše nego smrt! Obrnil sem se in stekel naravnost proti domu. Ozreti se nisem upal, tudi nisem imel časa. Nekaj je tako sopihalo tam zadaj, medved, velikanski medved je lomastil za mano! In ta žival je huda, ako se raztogoti. Sele ko sem se zaletel v vežna vrata, sem pogledal malo nazaj — no, in videl sem, da sem rešen... Še ga bomo pili, sem vzkliknil in si brisal pot s čela!“

„Zakaj pa streljaš na medveda, ako ga ne upaš zadeti?“ ga je podražil Vrtnar.

vsod, doma in na tujem. Če hočemo tedaj pridelke dvigniti, je treba pred vsem iskati potrebne pomoči v *boljšem in pravilnejšem gnojenju*, še prej pa seveda v bolj *skrbnem gospodarstvu z domačim in umetnim gnojem*.

V drugi vrsti je treba, da izkoristimo našo zemljo do *zadnje pedi*. Nobenih praznih prostorov! Nobenih razorov, ki niso neobhodno potrebni! Zemlja naj se po vsem njenem površju izrabi, ker je škoda, če nam ostaja po številnih razorih prazna. Ako imajo danes po drugih poljedelskih krajih lepše uspehe pri svojih pridelkih kakor jih imamo pri nas, je to pripisati tudi temu dejstvu, da je vsa njivska zemlja po teh krajih izrabljena do *zadnjega kotička*.

Veliko ležče je tudi na *posetvi* sami, posebno *pri žitu*. Ali mislite, da je vseeno, kako se žito seje? Prav pri žitni setvi, po kateri se še zmeraj presoja rodovitost ene in druge zemlje, je dognano, da se *enakomerna strojna setev veliko bolj sponaša* kakor pa setev z roko. Po čeških vaseh imajo pri vsaki hiši sejalni stroj. Ali mislite, da ga imajo zaradi tega, ker noče glede napredka nobeden zastajati, ali da ga imajo iz bahavosti? Ne, imajo ga, ker so prišli do prepričanja, da se s tako setvijo doseže boljše pridelke. Tudi pri nas bo morala priti strojna setev sčasoma saj pri boljših posestnikih na vrsto, ker so njeni uspehi neizpodbitni. Škoda le, da so danes stroški za nabavo teh strojev tako visoki, da jih je težko premagati.

Merodajnega pomena za izboljšanje pridelkov je slednjič tudi *seme*, kakor nas zadostno uče izkušnje, ki jih imamo pri nas in drugod.

V vseh teh pripomočkih je iskati tudi pri nas zvišanja dosedanjih pridelkov.

POKLADANJE V ZIMSKEM ČASU.

Po zimi moramo posvečati naši živini vso potrebno pažnjo. V tem letnem času imamo največ prilike, da ravnamo z našo živino, kakor ji je potrebno.

Za molzno goved se priporoča v tem času vobče *dvakratno* krmljenje, ker ima žival na ta način več miru za prežvekovanje in več časa za ležanje. Če je pa v hlevu več delovne živine kakor molzne, in če se jo redno upreza, potem je pa že treba, da

se poklada po trikrat, ker mora delovna živina dobiti zjutraj, opoldne in zvečer potrebno krmo.

Pri *dvakratnem* krmljenju kaže čas pokladanja tako razdeliti, da traja jutranje krmljenje od 6. do 9. ure, popoldansko pa od 3. do 6. ure zvečer. Vmes naj se pa živino napaja, zjutraj ob 8. uri in popoldne pa ob 4. uri. Pri *trikratnem* krmljenju naj traja pokladanje zjutraj od 5. do 7. ure, opoldne od 11. do 1. ure in zvečer od 5. do 7. ure. Pravilo je, da se vrši krmljenje v kolikor mogoče *enakih presledkih* in da se določenega časa *točno* držimo.

Važno je dalje, da se krma *prav poklada*. Ta navada, da se vso krmo naenkrat zmeče v jasli, je slaba in napačna. V tako založenih jaslih postaja krma z vohanjem neokusna, vsled česar ostaja več zjedij. Krma naj se redno v *več potih* poklada. Celo suha krma naj se pri dvakratnem krmljenju polaga redno po *trikrat*, pri trikratnem krmljenju pa saj po *dvakrat*. Če pokladamo rezanico, pa tudi po večkrat.

Če pokladamo različna krmila, je važno, da jih pokladamo po *pravem redu* in da jih *po potrebi mešamo*. Suha krma mora naprej, da jo živina dobro oslini in bolje prebavi. Močna krmila naj se mešajo med suho rezanico, da se bolje oslinijo in bolj uporabijo. Lahko se jih tudi nekoliko ovlaži, da se bolj primejo rezanice.

Po suhi krmi naj se živina napaja, da raje pije. Korenstvo, pesa in drugo naj se poklada po napajanju. Na ta način skrbimo, da pride več moče v želodec, kar je za molzno goved važno in potrebno. Nazadnje se vrže še nekoliko suhe krme ali slame. Živalim diši nazadnje ta grižljaj, podobno kakor ljudem košček kruha po jedi.

KRMLJENJE KRAV PO NJIH MLEČNOSTI.

Slabe letine zadnjega časa nam ne dajo dosti prilike, da bi izbirali krmo za posamezne živali. Vendar se je treba tudi v tem slučaju ozirati na potrebe različnih živali, ki jih imamo v hlevu. Po naših hlevih se rado nameče vsem živalim enaka krma. Molzna in druga goved dobi vsa enako krmo. Ne dela se prav nič razlike. To pa seveda ni prav. Molzna goved potrebuje drugačne krme kakor mlada goved ali pa delovni voli. Pri delovni živini delamo raz-

liko, če jo težko vprezamo ali pa ne. Ravno tako je treba delati razliko pri molznih kravah. Molzne krave nimajo dobivati ves čas enake krme, ampak naj se to ravna po *njih mlečnosti*, oziroma po *molzni dobi*. S krmljenjem krav se moramo postaviti na gospodarsko stališče in moramo pokladati v različnih molznih dobah krmo, ki najbolj odgovarja potrebam teh živali. Če ravnamo drugače ali pa nasprotno, ravnamo napačno.

Mladovne krave (s teletom) potrebujejo največ dobre krme. To je dognano. Takrat vime najbolj deluje, je najbolj mlečno in potrebuje največ moči. V tem času je treba tudi najbolj močne krme. Železo je treba tudi takrat kovati, dokler je vroče. Z močnim krmljenjem v tem času ne skrbimo le za obilnejšo molžo, ampak mi vplivamo obenem na *boljši razvoj mlečnosti*, oziroma na *boljši razvoj vimena* in njega delavnosti. Zlasti pri privesnicah je to silno važno in pri mlajših kravah tudi.

Zaradi tega naj se molznim kravam v prvi molzni dobi (3 mesece po teletu) poklada najboljša krma in največ močnih krmil. V tej dobi je pokladati po 2 do 3 kg otrobov na dan, kakršna je mlečnost, ali pa primerna množina oljnih tropin. V drugi molzni dobi (do 6. meseca po teletu) naj se poklada po 1 do 2 kg otrobov in v zadnji dobi naj se s ponehujočo mlečnostjo sploh preneha s pokladanjem močnih krmil, ker jih žival nič več ne poplača s svojim mlekom.

Če bomo po tem načelu ravnali, bomo najugodnejše vplivali na mlečnost. Na vsak način je pa treba po mnogih naših krajih *krmljenje molznih krav sploh izboljšati*, če hočemo, da se bo mlečnost dvignila. Še tako dobri biki molznih pasem nam ne bodo mogli pomagati do bolj mlečne živine, če ne bomo te lastnosti sami razvijali z močnejšim krmljenjem na ta način, kakor delajo po krajih, kjer je molzna živina doma. Ob slamnati klaji ne moremo zahtevati bolj molzne živine kakor je naša. To si moramo zapomniti! Molzna žival potrebuje močne krme in točne strežbe.

VIME IN MLEČNOST.

Vime in mlečnost stojita v najtesnejši zvezi, saj je vime tista tvornica, kjer se izdeluje mleko iz živalske krvi. Čim večja je ta tvornica, tem

večja je tudi mlečnost. Po vsej pravici sklepamo zaradi tega iz dobro razvitega vimena tudi na dobro mlečnost pri kravah. V velikem vimenu so mlečne žleze močno razvite in zato so tudi bolj sposobne in delavne za proizvodnjo mleka. Veliko vime je tedaj glavni znak dobre mlečnosti pri kravah.

Najbolj je vime razvito ob porodu in v prvi dobi po porodu ali v prvi dobi mlečnosti, kakor se navadno izražamo. Najmanj je pa razvito proti koncu brejosti, kadar krava odstavi ali kadar prisuši, tedaj v času, ko preneha izločevanje mleka, ker se vsa kri porabi za razvoj mladiča v maternem telesu.

Dobro vime je pred molžo napeto, je polno mleka, po molži pa vpade, ker je prazno. Dobro vime je žlezato, koža je tanka, poraščena s kratko in svetlo dlako in preprežena s krvnimi žilami. Če ga primemo in nekoliko stisnemo, se mehurčaste žleze dobro čutijo.

Mesnato vime je manj vredno za mlečnost. Tako vime se čuti mesnato pred molžo in po molži in ostane po molži tako napeto kakor je pred molžo. Tako vime ima slabo razvite mlečne žleze in je zaradi tega manj mlečno. Sploh je mesnato vime znak slabe mlečnosti.

Velikost in žlezavost vimena je važen znak za presojanje mlečnosti pri kravah. Nič manj važne so pa tudi tako imenovane **mlečne žile**, ki gredo ob obeh straneh vampa od vimena do prs. Čim bolj so te krvne žile (odvodnice) razvite, tem bolj nam pričajo o dobri mlečnosti krav, saj se po teh žilah pretaka izrabljena kri. Čim več je odteka, tem več je tudi priteka in tem živahnejše in uspešnejša je tudi vsa delavnost v mlečnih žlezah. Mlečne žile so najbolj razvite v mlečni, oziroma molzni dobi krav. Po odstavi se pa vidno zmanjšajo, ker se osredotoči ves krvni obtok na mladiča samega.

KRAVJI REP.

Pri molznih kravah je važno, da gledamo tudi pri repu na potrebno snago. Pri nas se na to rado pozablja, zato so pa kravji repi navadno **premalo snažni**. Rep se umaže, če krava leži in če se premalo nastilja. Ta nesnaga se z otepanjem repa odnese in prihaja na ta način med molžo tudi v mleko. Tega pa ne smemo trpeti. Da se mleko ne nasmeti

„Hudiča bom zadel, saj nisem imel nabasane „flinte“. Šele doma sem videl, da puška sploh ni bila nabasana. Še „kapseljna“ nisem dal pod petelina, tako sem bil razburjen... A medved je tudi nekaj strašnega. Nežika, ko bi ga ti enkrat videla, bi si nikamor več sama ne upala!“

„Ali si pozneje še kdaj videl medveda?“ je vprašal Vrtnar.

„Nikoli več! Enkrat sem zagledal medvedove stopinje, pa sem jo raje takoj domov pobral... Še en „glažek“, Vrtnar: En glažek al' pa dva, to nam korajžo da!“

Nežika je pazno poslušala... Tonček pa od vsega pripovedovanja ni vedel mnogo... Njegove misli so bile pri Nežiki in ne pri medvedu. Jezilo ga je, da ga je ta presneti Selonec motil pri prvem poskusu...

Prižgali so luč. Vrtnar se je prekrižal in molil naprej, drugi so molili za njim. Na večer so začeli prihajati tudi drugi gostje in prostorna krčma je bila kmalu nabito polna. Vrtnar je sedel za mizo pri pivcih in tudi sam pošteno pil — bil je izvanredno dobre volje. Nežika pa je nosila na mizo in kadar je bila prosta, je sedla k materi. Družba je postajala vedno veselejša in živahnejša... Začeli so prepevati:

„Kdo te bo troštal, troštal, ljubica, ko te jaz zapustil bom?“

Pesem je sledila za pesmijo. In zadovoljni krčmar je zapel „solo“ ono svojo pesmico o revnem kmetiču, ki jo je pel samo takrat, ko je bil posebno dobre volje:

„Moja hiša je pa res brez tadla: peč bo glih zdaj vkup padla, na klop se že vsemi bojim, okna pa s cunjami mašim...“

Pel je tako dobro, da so ga vsi z zadovoljstvom poslušali. „Še enkrat, še enkrat, Vrtnar!“ so ga prosili in zapel je še enkrat...

Šele pozno v noč so se pivci razšli. Samo Selonec je obležal za mizo; navlekel se ga je malo preveč in ni mogel nikamor.

„Nežika, daj mu no kaj pod glavo!“ je zaukazal oče, in Nežika, ki je bila danes nenavadno dolgo po koncu, je stopila v stransko sobo in prinesla nekaj odeje in vzglavnico. Selonec je nekaj mrmral, potem pa je kmalu zasmrčal.

„Kako smrdi po žganju,“ je rekla Nežika, „pijanca bi pa že ne marala imeti za moža!“ Oče je ostal v spodnji hiši, Nežika in mati pa sta šli v zgornjo...

Pozno je že bilo, pa niti Nežika, niti mati ni mogla zaspati... Imela je pač vsaka svoje misli...

„Nežika, nekaj ti moram povedati! Ali veš, zakaj je bil danes Tominčev Tonček toliko časa pri nas?“

„Kaj mislite, mati?“ je vprašala Nežika radovedno.

„Prišel se je ženiti! Vprašal je za tebe; rad bi te vzel za ženo, ako bi ga marala! Oče nima nič proti temu, meni bi bilo prav, samo ako bi ga ti hotela...“

„Kaj, mati?“ Jaz naj se omožim, ko sem še vendar tako mlada? Pa Tončka naj bi vzela, tega slabiča? Še za vojaka ga niso marali, kilavca! Rajši se pa že nikoli ne omožim, kot pa da bi morala vzeti tega človeka!“

„Zakaj ne, Nežika? Kaj veš od nje-ga? Pomisli, da je bogat in dober človek in vedno tudi ne boš mogla ostati pri nama!“

„Ne rečem, da ni dober človek — ali jaz sem za možitev še premlada, pet let se mi še nič ne mudi!“

„Tudi jaz sem bila stara šele 18 let, ko sem se omožila!“

„Nič ne de! Tončka že nikoli ne; ne morem ga trpeti...“

„Kakor hočeš; ako nočeš dobro, pa imej slabo. Kakor si boš postlala, tako boš tudi ležala!“

„Mati, nikari se ne jezite! Vedno sem vas ubogala in vas hočem ubogati, samo v zakonski jarem me še nikari ne silite...“

„Saj te nihče ne sili, samo mislila sem, da bi ne bilo slabo, ako bi vzela Tončka.“

„Oh mati, saj veste, da sem vedno malo bolj bolehnna, da nisem za nobeno težje delo! Pri Tomincu pa bi morala garati od jutra do večera in ako ne bi mogla bi me zmerjali in v nič devali — rajši se pa nikdar ne omožim...“ in obrnila se je v postelji in globoko vzdihnila. Mati je spoznala, da ima mogoče res Nežika prav... Res je slabotna in za težko delo ni... Nežika je stisnila glavo pod odejo in začela ihteti.

„Tiho bodi, Nežika, nihče te ne bo silil! Saj si res še premlada!“

Umolknila sta, mislili sta vsaka svoje... Nežika je v goreči molitvi obljubljala, da ostane zvesta njemu, ki ga edinega ljubi v resnici... Kaj bi on rekel, ako bi zvedel, da se je omožila z drugim! Ne, taka pa Nežika ni; čakala bo toliko časa, da bo Lovro dovršil študije in potem naj se zgodi božja volja! Šele sedaj ve, kako ga ljubi! Raje bi umrla, kakor pa po lastni krivdi izgubila njega, ki ga hoče ubogati edinega...

(Dalje prih.)

od repa, mora biti rep čist. Rep je treba ravno tako snažiti kakor druge dele života. Šop repa je treba tudi umivati, da postane čist.

Da se rep ne onesnaži z blatom in skalnico, ga skrbni Švicarji v svojih hlevih privezujejo na vrstico, ki jo pritrdijo, da visi v hlevu od stropa dol. Na spodnji konec te vrvice privežejo rep tako, da ostane rep pri stoječi kravi v svoji naravni legi. Ko se pa krava vleže, obvisi šop repa v zraku, pa le za toliko od tal, da se ne more valjati zadej v gnojničnem žlebu, ne po gnojnici ne po blatu. Proti muham se pa krave vendar lahko otepajo. Na prvi pogled se zdi tako navezovanje repov čudno, v resnici je pa prav pametno, ker si s takim navezovanjem prihrani mnogo dela in časa s snajenjem repa. V Švici je ta navada potrebna, ker imajo kratke staje in za stajami globoke gnojnične žlebove, v katerih se repi veliko prej in veliko bolj umažejo kakor pa pri naših stajah. Iz vsega ravnanja se pa vidi, kako skrbno pazijo švicarski živinorejci na snago pri svojih živalih. Tam so kravji repi tako čisti in snažni, da se Švicar prav nič ne pomišlja, prijeti kravji red med zobe.

Pri nas ne bo prišlo še tako kmalu do takega privezovanja kravjih repov, do tega pa mora priti, da bomo bolj kakor do sedaj skrbeli za potrebno snago tudi pri kravjih repih. Kravji repi naj bodo čisti in naj se po potrebi operejo. S čistoto pri kravjih repih skrbimo tudi za čistoto pri mleku.

Gospodarstvo

= Vrednost našega denarja. Dne 27. t. m. se je dobilo na zagrebški borzi: 100 avstrijskih kron za okoli 14 par, 100 laških lir za 473 do 475 dinarjev, 100 nemških mark za 1 dinar 48 par, 1 dolar za 91 in pol do 92 in pol dinarja.

= Obtok bankovcev v Jugoslaviji. Po izkazu Narodne banke SHS z dne 15. t. m. se je od 8. do 15. t. m. zmanjšal obtok bankovcev za 54 milijonov 600 tisoč na 4 milijarde 883 milijonov 300 tisoč dinarjev.

= Žitni trg. Cene čvrste. V Vojvodini se je pred prazniki plačevala pšenica po 1670 do 1690 K. Celo 1700 K je dosegla že ponekod. Koruza, nova, umetno posušena, se je ponujala po 1150 do 1200 K, postavno banatska postaja. Po stari

koruzi, ki se je ponujala po 1300 do 1350 K, je bilo malo povpraševanja. Oves se je plačeval po 1150 do 1220 K, ječmen po 1250 do 1450 K, rž po 1350 do 1400 K z vtovorne postaje. Pšenična moka št. 0 z vrečami se je tržila po 24-80 do 25-20 K.

= Cene vinu v Banatu. Zadnje dni pred prazniki so bile nastopne cene: staro belo vino po 13 K, novo belo vino na debelo po 7 do 9 K, novo črno vino po 10 do 11 K. Cene niso stalne. Na drobno se prodaja novo belo vino po 12 K za liter.

= Cene na mariborskem trgu. Zadnje dni se je prodajalo na mariborskem trgu (v dinarjih): 1 kg govejega mesa prve vrste po 14, druge vrste po 12, tretje vrste po 10 do 11, teletine prve vrste po 15, druge vrste po 14, svinjine po 20 do 22, masti po 32 do 33, ameriške masti po 31-50, sirovega masla po 40, sladkorja po 20, pšenične moke št. 0 po 7 dinarjev.

= Cene krmi v Mariboru. Sladko seno se je tržilo pred prazniki po 212 do 225 dinarjev, ovsena slama po 125 do 150 dinarjev za 100 kg.

= Direkcija državnega posestva v Belju ima na prodaj sledeča semena: 15 vagonov mohara, 5 vagonov prosa, 5 vagonov grašice zimske (vse letošnji pridelek). Interesenti naj vpošljejo ponudbe z označbo cene po metriskem stotu, ki bi jo plačali za poedina semena, postavljena franko železniška postaja Veli Manastir (Pelmonoster), na oddelek za kmetijstvo v Ljubljani do 12. januarja 1923. Vsak naročnik semena je obvezan, da seme, ako se dotično naročilo sprejme, prevzame ter plača za to pogojeno ceno z eventualnimi ostalimi stroški vred.

Obrtni glasnik

o Obrtniški dan na Hrvatskem. Prejšnji terek so se na Hrvatskem v vseh onih krajih, kjer obstojajo obrtniške organizacije, vršili obrtniški shodi, na katerih so bile sprejete resolucije za zakonito uvedbo deseturnega delavnika v obrti in proti nekaterim preostrim odredbam zakona o osiguranju delavcev.

o Strokovna organizacija kovačev. Dne 26. t. m. se je v Mariboru vršil ustanovni občni zbor strokovne zadruge podkovskih kovačev v mestu in okolici. Novoosnovani zadruzi želimo najboljši procvit!

je vrag prinesel financarja okoli vogla; pogledal je na uro in kojugal, da je šele sedem, zapisano je bilo pa za osem. Nič ni pomagalo prigovarjati, tudi s požirkom žganega nisi nič opravil; napisali so nekaj po tiskanem papirju in gospodinja je podpisala. Potem so odšli.

Saj smo jo vendar dobro speljali, sem si mislil; če ne bo hujšega od križa na papirju, bomo že potrpeali. Najbrž bodo pozabili, mogoče se jim papirji izgube, saj jih imajo toliko po uradih doli v trgu, da bi se mi v glavi zmešalo, ako bi jih moral vsak dan pregledovati. Pa se jim ni zmešalo, tudi izgubili niso nič, pozabili pa še manj! Makselj Križajev je dobil 175 kron, Matija sosedov kar 307, Neža je plačala enkrat 140 kron; za pol litra, ki ga je toliko kakor podarila staremu Rebežniku, pa so jo prijeli kar za 440 kron.

V Lokvicah in Zagradcu je bilo še huje. Vasi so visoko v hribih, ceste blatne, deževalo je venomer — da bi bilo raje poleti tako! — kmetje so pa kuhali. Saj je itak prosto, čemu bi še priglašali! A ravno v največjem dežju sta prišla dva financa med nje in zajela sta obe vasi, kakor je bil naredil Radecki Pijemon-

Prve priprave za volitve

Pozor, somišljeniki!

1.) V vsaki občini naj se osnuje od strani krajevne organizacije JDS ali pa njenega poverjenika ali zaupnika ali pa somišljenikov volilni odbor, sestojec iz 3 do 5 članov, ki si na županstvu prepíše imenik volilcev. Ta imenik se v posebnih sejah pregleda in se pri vsakem volilcu sklene, kaj se ima glede njega v agitaciji ukreniti.

2.) Volilni odbor imenuje čuvarja skrinjice JDS in njegovega namestnika in vpošlje njihova imena in naslov tajništvu JDS v Ljubljani. Čuvar skrinjice bodi zanesljiv mož volilec, ki ga čim več ljudstva pozna.

3.) Vsi volilci, ki se označujejo kot naši gotovi ali kot taki, ki bi se dali zagotoviti za naše kandidate ali pa pridobiti, se naj naroče na «Domovino». Naslove je nemudoma javiti tajništvu JDS v zaprtem pismu. Kar bi sami v organizaciji ali volilnem odboru stroškov za to naročilo ne mogli zmagati z zbirko med seboj, to naj se javi tajništvu JDS, ki bo tudi s svoje strani nabiralo za to, da se more «Domovina» nekaterim dostaviti brezplačno.

4.) Volilni odbor, oziroma krajevna organizacija mora gledati, da bo v občini naročeno vse, kar napredno misli in ima več izobrazbe, na «Jutro» ali «Tabor». Vse drugo dnevno časopisje je proti nam in samo škoduje.

Novosti

* Ukaz o volitvah v narodno skupščino je razglašen v «Službenih Novinah» z dne 22. t. m. Petnajstdnevni reklamacijski rok poteče torej po zakonu o volilnih imenikih dne 6. januarja 1923.

* O božičnih praznikih je bilo toplo kakor že dolgo ne ob koncu starega leta. Blata pa, blata je bilo dovolj, ker je zadnji čas parkrat na drobno škropilo. To pa je bilo edino, kar je ljudi oviralo na poti k polnočnicam. Naš pregovor pravi, da zeleni božič oznanja belo veliko noč. Morda bo to resnica, ker zima nani le redkokdaj prizanesa, da se ne bi oddolžila s snegom in mrazom. A v kratkem morda vendarle dobimo sneg, kar bi prav nič ne

škodovalo posevkom. Čeprav vlada v zraku še vedno mlačna jugovina, se nebo drži nekam čemerno in ozračje že precej diši po snegu. Ob novem letu, ko si znanci in prijatelji stiskajo roke, želeč drug drugemu vso srečo, ki jo premore dati svet, tudi mi opravljamo svojo prijateljsko dolžnost in vsem svojim cenjenim čitateljem in čitateljicam želimo v novem letu same lepe dni. Potrčdili se bomo, da v novem letu podvojeno ustrezemo svojim čitateljem, od Vas pa pričakujemo še nadalje naklonjenost in zvestobo. V vzajemnosti je moč! Opozarjamo pa obenem vse naše prijatelje in prijateljce, da se naročnina za «Domovino» nič ne izpremeni.

* Srečno novo leto žele slovenski fantje mornarji strojarske šole ratne mornarice Gjenović (Boka Kotorska) vsem znancem in znankam. Vladko Roš, Mirko Štromar, Franjo Rojko, Janko Ocepek, Ivan Pečar, Viktor D. Žumer, I. Juvan, Stanislav Češnovar, Franjo Znidaršič, J. Martinović, Viktor Krmelj, Oton Jukačević. Obenem se vsi najlepše zahvaljujemo za Vaš nad vse priljubljeni list, ki nam razvedri marsikatero uro s svojimi številnimi novicami.

* Visoko odlikovanje ministra n. r. dr. Žerjava. Minister n. r. dr. Gregor Žerjav je bil od kralja odlikovan z redom Karagorgjeve zvezde IV. r. Karagorgjeva zvezda je najvišje jugoslovansko odlikovanje, s katerim kralj le v izredno priznanje zaslug odlikuje visoke dostojanstvenike. G. dr. Žerjav je prvi Slovenec, ki si je s svojo neumorno delavnostjo kot minister za socialno politiko pridobil najvišji kraljev red. Istočasno je bilo podeljeno odlikovanje Sv. Save III. razreda g. Adolfu Ribnikarju, načelniku oddelka za socialno politiko v Ljubljani. Obema zaslužnima javnima delavcema najlepše čestitke!

* Prvi spomenik kralju Petru Velikemu. V Sarajevu so delavci, pazniki in upravniki tamošnje topniške delavnice izdelali krasen bronasti spomenik pokojnega kralja Petra Osvoboditelja. Spomenik bo začetkom januarja na svečan način odkrit na vrtu topniške delavnice. To je v vsej državi prvi spomenik pokojnega

* Oporoka češkoslovaškega poslanika Kaline. V poslednji številki smo poročali, da je umrl češkoslovaški poslanik v Beogradu, g. Anto-

Kontrabandarska pisma

PRESNETI FINANCARJI.

Letos je bila v našem kraju taka suša, da je hotela vse opaliti. Na njivah nič, na travnikih nič. Kako naj živimo sami in redimo repove v hlevu? Edino sadja nam je Bog dal, in ker nismo mogli vsega prodati, smo ga kuhali.

Dobri poslanci so nam preskrbeli davka prosto žganje, da se v mrazu vsaj s požirkom slivovke malo pogrejemo ali pa želodec uravnamo, kadar razsaja griža. Pa smo ga kuhali po vrsti v naši vasi; zjutraj smo pričeli na vse zgodaj; potem pa ves dan, vso noč, včasih pa tudi ves teden.

Med kuhanjem so prišli v vas tudi gospodje financarji. Primerjali so boletu in še enkrat povedali, za koliko ur je dovoljeno. A nam je zlo mek vse zmešalo! Na kmetih nimamo ure, še cerkvene ne, pa smo začeli tako po priliki ob osmi, kakor je bilo naznanjeno. Ali je bilo pol ure prej ali kesneje, res ne vem; kdo bi tako natanko gledal, ko včasih drva tako nagajajo, da po vso uro nič ne teče. In glej! Ravno takrat

tezom. Nihče ni tajil, saj so pošteno kuhali in prosto je bilo tudi; zato so mirno delali križe po papirju: kdo jim kaj more!

Kar pride pisanje, da morajo vsi plačati! Kuha je bila prosta, a prijeli so jih zaradi nepriglašene prodaje. Kako se to ujema? Noč in dan kuhati v dežju, mrazu, hoditi po blatnih kolovozih, da dobiš par požirkov za dober želodec, pa ti gospodi financi skvarijo vse veselje samo zato, ker si pomagal bolniku, prodal kapljo žgane vode, da si prišel do denarja in zato, ker ne znajo molčati po vaseh dedi in babnice klepetave. Kake postavbe so to? Pravijo, da je za reveža kuhanje prosto, potem te pa primejo in moriš delati križe po papirju in plačevati globo po pisarnah.

Taka pravica res ni pravica, in ko pridejo gospod poslanec na shod, jim povemo prav vse od kraja do konca. Povrhu smo dali še v časniške, da bodo brali visoki gospodje v Ljubljani, da se dela z nami v Jugoslaviji tako, kakor nikoli ni bilo v Avstriji.

Lokvica, na žegnansko nedeljo.

Jurij Harič, žganjekuhar

KONTRABANDARJI.

Sporočam vam veselo vest, da so se gospodje financi precej poboljšali. Imajo namreč zdaj pri nas manj opraviti, ker smo že vse sadje pokuhali; tudi mošt je že v kleti; zato so se obrnili bolj proti meji.

Meja je začela gospode finance tako zanimati, ker so jo nam v Parizu premaknili. To je bilo hudo delo, vse drugače, kakor midva z Nežo prenašava kak kotel ali premikava kako omaro, za katero ima v slepem oknu spravljene različne stvari, ki so dovoljene samo onkraj meje. Ker so torej v Parizu premaknili našo mejo, morajo tudi tihotapci svojo tako urediti, da se bo z mejo gospodov financov ujemala. Izgubili smo nekatere prav lepe točke ali punkte, kakor pravimo. Marsikatero votlo drevo, tudi marsikatera votla skala nima od sedaj naprej več takega pomena, kakor ga je imela do sedaj. Sv. Pismo pravi, da Bog ni nobene stvari ustvaril brez potrebe; a sedaj naprej bodo prav brez koristi in namena ostale prazne razne luknje po drevesih, duplih, skalah in skritih grapah.

Toda kar je, to je. Našo mejo so v Parizu tako uredili, da je zdaj na

nin Kalina. Kako plemenit in zvest prijatelj našega naroda je bil pokojni poslanik, dokazuje njegova oporoka, v kateri je 20.000 dinarjev namenil beograjski siromašni deci. Vsota se je že izplačala državni zaščitni dece v Beogradu, ki bo nakupila perila in obutve za najrevnejše otroke.

* **Smrtna kosa.** V Ljubljani sta umrla ga. Marija Ferlinc, rojena Perdan, in nadsprevodnik južne železnice v p. g. Gregor Stich, oče dolgoletnega stavca Delniške tiskarne g. Romana Sticha. V Celju je umrl uradnik bolniške blagajne g. Franc Meršol. Blag jim spomin!

* **Pasteurjeva stoletnica.** Dne 27. decembra t. l. je poteklo 100 let, odkar se je rodil Francoz Louis Pasteur, ki se je kot kemik na zdravstvenem polju s svojimi preizkusi in iznajdbami pridobil neveljive zasluge za človeštvo. Našemu preprostemu ljudstvu je njegovo ime znano po Pasteurjevih zavodih, kjer se zdravijo vsi, ki so obgrizeni od steklih psov. Pasteur je namreč prvi iznašel zanesljiva sredstva proti pasji steklini, zato se sedaj tudi vsi tovrstni zavodi nazivajo po njegovem imenu. Louis Pasteur je eden najzaslužnejših mož in veleumov v svetovni zgodovini. Razumljivo je zato, da se je stoletnica njegovega rojstva v znanstvenih krogih vsega sveta proslavila na najdostojnejši način.

* **Čudna zgodba.** V Stari grapi kmetuje Janez Korenina, trden posestnik in razumen mož. V politiko se ne meša, vendar pa prav rad pogleda v časopise, posebno v priljubljeno »Domovino«. Pred božičnimi prazniki se je po svoji stari navadi odpravil k spovedi. Ko je gospodu fajmoštru razložil težave svoje duše in si olajšal vest, ga je še povprašal spovednik: »Kaj pa, nasprotna liste tudi bereš?« Janez je mirno odgovoril: »Berem pa že, berem razne liste, najraje »Domovino«. Toda komu nasprotna liste mislite, gospod fajmošter?« — »O nesrečni človek,« se zavzame fajmošter, »obsojen si v pogubo, ker bereš brezverske liste!« — »Brezverskega lista pa še nisem dobil v roke,« je menil odkritosrčno Janez, »v listih, ki sem jih prebiral, še nisem našel ničesar proti veri.« — »Pojdi in spokori se!« je zarohnel fajmošter in Janez je odšel ter premišljeval: »Pa je res, kar pišejo na-

predni listi, da ugonablajo vero duhovniki, ki jo mešajo s politiko in se niti pri takem opraviilu, kakor je spoved, ne morejo zdržati politike. Kristus ni tako učil.« Tako je premišljeval Janez in še istega dne pri svojih prijateljih in znancih priporočal »Domovino« kot najboljši slovenski tednik. In posrečilo se mu je dobiti več naročnikov. Tako je Janez Korenina opravil svojo pokoro, v svesti si, da je kljub fajmoštrovi jezi napravil dobro delo.

* **Radičevi soldati.** Stipa Radić, ki ustanavlja človečansko republiko, bo seveda imel tudi svojo armado ali vsaj posebno gardo za svojo osebno varnost in čast. Kako pa izgledajo njegovi soldati, je pokazal slučaj, ki se je nedavno obravnaval pred sarajevskim vojaškim sodiščem. Trije mladeniči, Godinić, Sokol in Muža iz zagrebške okolice, so prošlo leto bili pozvani k vojakom. Pa so se poprej odpravili k Radiću po dober svet. In Radić jim je rekel tako-le: »Če hočete služiti, lahko služite kot prostovoljci. V ostalem se bodo pa hrvatski vojaki iz srbske armade kmalu povrnil domov.« Na ta navsot so rekruti mislili, da bo Radić kmalu ustanovil svojo republiko in so se lepo povrnil nazaj na domove. Toda z republiko ni bilo nič, pač pa jih je letos prišlo orožništvo in sodišče jih je obsodilo na dva meseca, ki so jih že presedeli v preiskovalnem zaporu. Zdaj bodo odslužili še svoj vojaški rok, potem se pa lahko prostovoljno javijo v Radićevo republikansko gardo.

* **Škoda zaradi letošnjih gozdnih požarov.** V letošnjem letu se je dogodilo izredno veliko gozdnih požarov. Ministrstvo za šume in rude je dalo ugotoviti celokupno škodo in sedaj objavlja, da znaša 120 milijonov dinarjev.

* **Tri nove zvonove** je dobila ljubljanska stolna cerkev sv. Miklavža. Večji tehta 1773 kg, srednji 1261 kg, najmanjši pa 846 kg. Zvonove so preteklo soboto srečno potegnili v zvonik in zvečer so že oznanjali božični mir in vabili k polnočnicam. Tako ima torej ljubljanska stolnica zopet štiri mogočne oznanjevalce, kajti največji zvon je edini ostal še iz predvojnih časov. Vlit je bil leta 1706., daroval pa ga je baron Codelli.

* **Trojčki.** Prav redek rodbinski slučaj se je dogodil v brežiški okolici. 35letna Marija Mustar je po-

vila trojčke, ki so pri krstu dobili imena Anton, Angela in Marija. Novorojenčki so prav čvrsti in zdravi. Več neprilike je bilo za mater, ki je srečno prestala porod, a ni razpolagala s potrebnim perilom in je otročičke morala izprva zavijati v eno samo plenico. Pa je botrstvo prevzel g. Fran Bukovec, ki je takoj tudi pomagal revni rodbini s hrano in perilom. Istočasno so brežiške gospe napravile posebno zbirko, da ne bodo drobni člani človeške družbe že kar prve dni svojega življenja občutili pomanjkanja in težav tega sveta.

* **Po treh letih je prišel v roko pravice mladenič Ivan Gajšek,** ki je dne 28. marca 1919. umoril policijskega agenta Ivana Ribariča. Uspevalo mu je, da se je spretno umikal zasledujoči policiji. Klatil se je okrog po vsej državi in se povsod izdajal pod drugim lažnim imenom. Te dni pa so ga le izsledili v Beogradu in tako bo po treh letih dajal odgovor za svoj krvavi čin.

* **Kdo je izgubil biserni kolje?** Pri okrajnem sodišču v Radovljici se hrani ženski ovratni nakit, sestojč iz več vrst pravih biserov in briljantov. Nakit je bil bajne najden ob prevratu leta 1918. na cesti med Radovljico in Lescami. Okrajno sodišče v Radovljici pozivlja lastnika, naj se javi tekom enega leta in dokaže svojo lastninsko pravico, ker bi se sicer nakit prodal na javni dražbi.

* **Pazite na denar!** Nekateri ljudje imajo to grdo navado, da nič ne pazijo na denar, ampak ga mečkajo kar po žepih. Na tak način se denar hitro obrabi in danes velja tisk novega denarja ogromne vsote, ker se tiska denar v Ameriki. Za papirnat denar ni treba ravno usnjate in dragocene denarnice, ampak ga imamo lahko shranjenega lepo zloženega v knjižici s trdimi platnicami. Če bo pazil vsak državljani na denar in se bomo medsebojno opominjali, bodo stroški za izdelovanje denarja zelo majhni, ker bo denar dolgo časa trpel.

Iz raznih krajev

* **V Zeleni jami pri Ljubljani** je bilo Alojziju Bergovcu ukradenih 4400 kron.

* **V Dravljah** je neki dolgoprstnež izmaknil posestnici Ivani Ramovž 2760 kron.

* **Na Fužinah pri Ljubljani** sta napadla zidar Franc Šuran in delavec Ivan Škerjanc vojaka Franca Pečarja, ki jima je zaklical »auf biks«. Pečar je dobil z noži več težkih ran, katerim je, prepeljan v garnizijsko bolnico, podlegel.

* **V Št. Vidu** je bila hlapcu Lovru Šmerajcu iz hleva ukradena suknja, vredna 1500 kron, in ura, vredna 2000 kron. Tatovi pač ne prizanašajo nikomur.

* **V Mošnjah** so tekom drugega adventnega tedna imeli tri pogrebe. Umrli so Matej Avsenik iz Vrbenj, star 68 let, Juri Bleiweis iz Naklega, star 65 let, in Apolonija Jelenec iz Črnavca, stara 69 let. Naj počivajo v miru!

* **V Notranjih Goricah** je po kratkem bolehanju preminula gospa Marija Kušar, mati narodnega poslanca g. Kušarja, stara 70 let. Naše sožalje!

* **V Litiji** je bil Jožefi Bratuša ukraden nahrbtnik z manufakturnim blagom v vrednosti 20.000 kron.

* **V Tomajevem** so neznani vlomilci iz Slavičeve trgovine odnesli več preprog in zaves v skupni vrednosti 12.480 K. Doslej za njimi še ni sledu.

* **V Črmošnjicah** je bilo vlomljeno v trgovino Martina Malenška, trgovca z usnjem. Tatovi so si nabasali zelo bogat plen; odnesli so vsakovrstnega usnja v vrednosti 116.500 kron. Izginili so brez sledu.

* **Na Bledu** je prejšnjo nedeljo utonil v jezeru mladenič Franc Rogáč. Podal se je na led, ki pa je bil še prešibak in se je takoj udrl pod njim. Prisotnih je bilo več ljudi, ki pa so se, namesto da bi ponesrečenca rešili, v strahu razbežali domov.

* **V Šmihelu pri Novem mestu** so pokopali g. Maksa Langerja, sodnega svetnika v pokoju. Bil je obče spoštovan in priljubljen mož. N. v m. p.!

* **V Zagorju na Krasu** je nedavno pet volkov napadlo nekega posestnika. Komaj se jim je ubranil in si rešil življenje. Tej nevarni zverjadi bo treba napovedati neizprosni boj, da se popolnoma iztrebi iz naših krajev.

* **V Sežani** je umrl v visoki starosti 83 let g. Josip Pirjevec, trgovec in posestnik. Svoječasno je bil župan ter 45 let občinski svetovalec. Bodi zavednemu narodnemu možu ohranjen blag spomin!

nekaterih krajih bolj noter, na drugih pa bolj ven.

Zvedeli smo tudi, da dobe gospodje financij novo uniformo v posebno živih barvah, ker je vendar primereno, da se prijatelja že od daleč spozna in je mogoče pripraviti se na dostojen pozdrav in sprejem. Ker treba tudi nam temu primerno urediti svojo obleko, bomo imeli tudi mi svojo uniformo; po dnevu bo zelena, ker kot prijatelji narave ne hodimo po cesti, temveč najraje med drevjem. Po noči bo pa temnosiva, za megleno vreme kakor nalašč.

Tako prijetno pa vendar ne bo več, kakor je bilo do sedaj. V nekem kraju sta bila dva kmeta; po sredi je tekla meja. Pa smo se sešli pri enem kmetu in čakali, da je šla mimo patrola, potem smo šli k drugemu kmetu, in je bilo v redu na obe plati. Drugikrat smo pri drugem kmetu počakali in šli dalje k prvemu. Sedaj je to premikanje nehalo, kajti hiš, dreves in duplin ne moremo premakniti. Zato bo kongres o božiču, in sicer na Olševi, lepem prostoru, odkoder se vidi na vse strani.

Naročili so mi, ugledni gospod glavni urednik, da tudi Vas povabim. Kongres sam bo silno zanimiv.

Še posebej Vam pa že sedaj pripočam naš »pokét« ali kosilo! Le poslušajte: italijanski riž in makaroni ter pljučica najdebelejšega grofvega srnjaka. Potem srnjak v omaki in zajec na poseben način; dalje klobasice od Koschitzu v Celovcu, inozemska kava in čaj s saharinom iz Švice. Za kajo in pijačo je oskrbljeno!

Na veselo svidenje! Pišite, kje naj Vas počakam.

Lokvica, prvo adventno nedeljo 1922.

Jurij Harič,
žganjekuhar.

Pripisek. Ko sem že končal, je priletela Polajeva Neža z novico, da speče prav za Vas šartelj, velik kakor mlinsko kolo; ker ne boste vsega pojedli, prinesite seboj velik nahrbtnik, da ga Vam ob povratku napolnimo s kolači, ker smo zvedeli, da imate v Ljubljani lepo ženo in tri otroke, ki so v vednem sovraštvu s takimi dobrotami. Alston, prav za gotovo!

Neža in Jurij s. r.

KONTRABANDARSKI SHOD NA OLŠEVI.

„Vsi so prihajali, njega ni b'lo,“ tako smo peli na sv. Štefana dan, to je bil namreč dan po našem kongresu. Zelo smo obžalovali Vašo odsotnost in čakali in čakali. No, pa poslušajte, kako je bilo.

Na Sveti dan na vse zgodaj smo prišli od treh strani na Olševo: gori s Solčave, sem od Koprivne in nasproti iz Avstrije od Zelezne Kaplje. Sešli smo se v grofovi bajti, in ženske so nas že pričakovale. Pridno so pripravljale kosilo, kakor sem Vam bil zadnjič pisal. Može si voščimo vesele praznike, potem pa razvežemo svoje nahrbtnike; nekateri so imeli tako napolnjene, kakor bi vse grehe od rojstva sem nosili seboj. Razkazali smo drug drugemu prineseno blago, nekaj tudi zamenjali, potem pa smo po bratskem zajtrku začeli zborovati. Prav dobro in temeljito smo se pomenili o novo določeni meji; Miha Polajev nas je opozoril na razne punkte, Liznikov Janez pa nam je naznanil hiše in prenočišča, tako da smo bili vsi prav zadovoljni. Meja je sedaj še bolj v redu, kakor je bila prej in prav hvaležni smo

gospodom v Parizu za tako izpremembo.

Po kongresu posedemo okoli kosila na mizi. Lahko Vam je žal! Riž, makaroni, zajec, srna, klobasice, kava in tri sorte vina! In cigar in cigaret ter tobaka na izbero! Dobroglasova Polona pa je bila skuhača še tako dober čaj, da može kar niso hoteli vstati. Miha in Janez sta končno pričela peti konec opere »Gorenjski slavček«, mi za njima, potem so prišle še ženske iz kuhinje, peli smo zmešane zборе in sedeli skupaj kakor v jaslicah. Na odhod ni mislil nihče, ker smo se nadejali novih gostov ob temi. In prišli so res, a tudi to pot Vas ni bilo vmes. Prinesli so harmonike seboj in potem smo plesali, da se je vse kadilo. Vriskali smo, a ženske so se smejale in cvilele, če je kdo preveč trdo objel.

Končno se spravimo na seno. Ko se zbudimo drugi dan, je snežilo kar v cunjah. Ženske pripravijo zajtrk, može spravljajo svoje stvari, jaz sem na straži. Kar zapazim po robu prihajati ljudi z dolgimi palicami in napihnjenimi nahrbtniki; a nisem prav razložil, ker so bili vsi sneženi. Hitim torej naproti, pod kočo pa zapazim že drugo gručo tam od Ko-

* V Hrastniku je bilo posestniku Ignaciju Brvarju ukradeno za 20 ti-soč kron obleke.

* V Trbovljah si je iz neznanega vzroka končal življenje zidarški delavec Franc Vovk.

* Pri Konjicah je tatinska družba vlomila v Windischgrätzovo lovsko kočjo ter pobasala s seboj, kar je v njej bilo na razpolago. Orožništvo je tatove kmalu izsledilo in se je te dni vršila obravnava pred celjskim sodiščem. Obsojeni so bili Jakob Amon na dva in pol meseca, njegova žena Marija na šest tednov in delavec Anton Steble na en mesec težke ječe.

* V Lipi pri Štoreh je zaklala neznan tatinska tolpa nekemu posestniku svinjo in jo odnesla. Ta tolpa, katere gnezdo je najbrž v Zagrebu, že dlje časa vznemirja celjsko okolico.

* V Št. Lenartu (župnija Šenturška gora) je umrla gospa Marija Jagodic v visoki starosti 88 let. N. v m. p.!

* V Dramljah je, kakor smo zadnjič poročali, bil skozi okno ustre-ljen gostilničar Miha Podkrajšek. Sedaj se je morilca posrečilo izslediti v osebi drameljskega posestnika Piliha. Izročili so ga v celjske zapore, kjer je svoj zločin tudi že priznal.

* V Polancih pri Ptujju so pri letošnjem prešanju sadija prišli nekega večera k posestniku Marinu tudi fantje iz sosednje vasi. Domačim fantom pa to ni bilo po volji in Martin Zavec se je hotel pokazati najbolj korajžnega. Začel je streljati proti fantom iz sosednje vasi ter smrtno zadel Franca Sirca, ki je še isti večer izdihnil. Zavec je bil zdaj pred mariborskim porotnim sodiščem obsojen na štiri leta težke ječe.

Prosveta

Harry Shefi: Hči papeža Lukrecija Borgia. Roman. Po zapiskih škofa Burkharda, tajnika papeža Aleksandra VI. Knjižnica «Jutra», 4. zvezek. Ljubljana 1922. Založilo «Jutro». Strani 177. Cena 25 Din, vezana 30 Din, po pošti 2 Din več. Znameniti in splošno pozornost vzbujajoči roman Hči papeža, ki popisuje razuzdano in zločinsko delovanje papeža Aleksandra VI. in njegovega sina Cezarja ter ljubezenške spletke njegove lepe hčere, vročerkve Lukrecije, je pravkar izšel v po-

privne, in tretjo z avstrijske strani. Bil sem na jasnem: gospodi financi; kar s treh strani so nas prijemali! Tečem torej v kočjo in opozorim na prišlece, sam pa letim nekam, ker je situacija tako vplivala name, da nisem mogel ostati v koči. Med tem so se že pozdravili; naši možje so bili proti vsi planinski navadi zelo negotoljubni in naenkrat nekaj počili, mene pa zaskeli v roki: skozi šipo je priletela krogla.

Ostali sem skrit v svojem kotičku, možje so pa po vrsti odhajali. Pozneje mi je pravil Liznikov, da so morali zopet delati križe po papirju. Ko sem prišel domov na Lokvico, sva se menila z Mihom, kdo je razbobnal med svet o našem kongresu; ker je bil naš sestanek le za može po poklicu, nismo povedali nikomur, razen Vam. Porogljivo se mi je smejal Miha, češ: „Sedaj pa imaš! Kaj pišariš po svetu naše stvari, ko bi moral vedeti, da je vse proti nam hribovcem in drže gospodi skupaj, kakor hrvaški prasiči. Še take svete dni, kakor so božični prazniki, ne ostanejo doma; četudi so drugod zaprte vse pisarne, gospodje financ vendar po gorah dolčas prodajajo.”

natisu in se naroča pri upravnistvu «Jutra» v Ljubljani, Prešernova ulica 54.

Zbirka zakonov, VIII. snopič. Zakon o državnem svetu in državnih sodiščih. Zakon o volilnih imenikih. Zakon o ministrski odgovornosti. Zakon o izpremabah v zakonu o občni upravi. V Ljubljani, 1922. Založila Tiskovna zadruga. Cena 5 dinarjev, po pošti 50 par več. Pravkar so izšli v VIII. snopiču Zbirke zakonov, ki jih izdaja Tiskovna zadruga v Ljubljani, zgoraj naštetih zakoni, od katerih je zlasti zakon o volilnih imenikih baš sedaj zelo aktualen za naša županstva.

Sokolstvo

Izobraževalni odsek Sokolskega društva v Sodražici ponovi veseloigro s petjem v 3 dejanjih «Rodoljub iz Amerike» na Silvestrov večer ob pol sedmih zvečer s sodelovanjem društvenega pevskega in tamburaškega zbora. Igra se uprizori v društveni dvorani. K obilni udeležbi se vabijo vsi prijatelji Sokolstva.

Zdravstvo

Za visoko starost. Da ućakamo visoko, lahko in srećno starost, moramo biti optimisti v pravem pomenu besede, to se pravi, da moramo biti s tem, kar imamo, čim bolj zadovoljni. Zaradi minulosti in umrlih svojcev si človek ne sme beliti glave, ker se ne eno in drugo ne more povrniti. Naposled je treba, da človek dela, dokler zmorejo njegove moči, ker delo je edino in najmoćnejše sredstvo, da se ohrani prožnost možganskega delovanja, ki najbolj osvežuje živce. Zlasti pa je dobro vsak dan umivati noge z vodo in milom. To je važno zato, ker so noge većinoma stalno zaprte in stisnjene v usnjeni obutvi. Najbolje je umivati noge s hladno (mlačno) vodo zvečer, preden gremo spat. To osvežuje vse telo in daje prijetno spanje. Istotako je treba, da si zvečer umijemo tudi roke in obraz. To umivanje ni manj važno od jutranjega, ker se z njim očisti z obraza in rok nećistota, prah in znoj. Ker je potrebno, da naše telo čim pravilneje izhlapeva in čim popolneje izločuje notranje strupe, je znojenje potrebno in naravno. Ta potreba se najbolj izpolnjuje z gibanjem in

Nekoliko smo jezni tudi na Nežo Polajevjo; babnica je povsod kazala velikanski kolač, spećen prav za Vas s tako luknjo na sredi, da bi odrasćen človek lahko glavo skozi pomolil. „Komu ste ga pa spekli?” so jo izpraševali sosedje. „Za nekega gospoda, ki pride iz Ljubljane na Ušovo.” To je šlo po vsi soseski in po vsi dolini; nič čudnega, da so izvedli tudi gospodje financ in so prišli še oni na Ušovo. In v takem vremenu!

Sedaj celim rano in sedim doma, Miha in Janez me pa hodita gledat. Tako so nam zagodli presneti financarji. Da ne doživimo še kaj tacega, ne gremo več med škrice, a tudi pisem ne bomo več pošiljali.

Lokvica, na Silvestrovo 1922.

Jurij Harić,
žganjekuhar.

Pripisek. Ker Vas ni bilo o božiću, pridete poleti, ko dobite dopust! Srne in zajca ne bo; no, bodo pa žganjci in še kaj takega, kar pride preko meje. Mi pa ostanemo, kakor smo b'li...!

primernim telesnim delom. Da pa potno nesnago odpravimo s telesa, se ne smemo izogibati vode. Posebno je treba to poudariti sedaj ob zimskem času, ko smo debelejšje oblećeni in do našega telesa prihaja le malo zraka. Tudi pozimi se ne bojte vode, temveć se umivajte zjutraj in zvečer, večkrat pa priredite domačo kopel.

Zanimivosti

BLAGA SMRT.

Neki ameriški profesor se je dolgo vrsto let bavil s proućevanjem smrti in je prišel do zaključka, da smrt v mnogih slućajih, posebno nasilna, ni tako strašna, kakor si jo ljudje predstavljajo. Celó med zobmi in kremplji divjih zveri ljudje baje ne trpijo hudih bolećin. Profesor sam je opazoval nesrećnike, ki so se ponesrećili na različne načine, a noben obraz ni kazal znakov težke smrtne borbe. Enako je pri obešencih in utopljenicah.

Smrt vsled udarca po glavi nastopa tako naglo, da ne daje prilike za najmanjši občutek bolećine. Bolećine smrtne borbe so torej v mnogih slućajih izmišljene in skoro gotovo prihaja dojem teh bolećin od težkega dihanja, nemirnih tresljajev in krćev, ki jih pa bolnik v poslednjih hipih ne občuti kot bolećino. Bolniki, ki dolgo hirajo na mućni bolećni, v zadnjih trenutkih ne morejo ćutiti boleći, ker je občutje živcev že tako zmanjšano, da bolnikom ne prizadeva nikake muke. Posebno pri starejših ljudeh je smrtna ura blago dremanje, padanje v poslednji sen.

Ućenjak se iz svoje prakse spominja samo dveh slućajev, da se mu je smrt zdela težka in muke polna: V bolnico so pripeljali dva ponesrećenca, ki sta moćno krvavela. Kri se nikakor ni dala ustaviti. Med tem, ko je on obvezaval rane in ustavljal kri, sta se ponesrećenca zelo krćila v smrtni borbi. Ućenjak je mišljenja, da to zaradi tega, ker sta bila drugaće popolnoma zdrava in se jima še ni dalo tako zgodaj loćiti od življenja...

ODKOD PRIHAJAJO POTRESI?

Letošnje leto je bilo mnogo potresov, tako v naši državi kakor drugod na svetu. Vsakikrat po potresu se ugiba, kako nastanejo in odkod prihajajo potresi.

Pri proućevanju potresov je glavno odkriti njihovo izhodno toćko. Zadnji potres v republiki Čile je spremljalo divje valovanje morja ob obrežju. Ti valovi dokazujejo, da je ta potres imel svoje izhodišće na dnu Tihega morja in da so se morska tla morala zelo izpremeniti.

Dalje je treba vzeti pri potresu v Čile v ozir, da se je potres razširil ob obali na okoli 200 milj od mesta Coquimbo na sever proti mestu Copiago. Najveć je trpelo mesto Vallenar, ki se nahaja nekako v sredi med gori omenjenima dvema mestoma. Mogoće je torej, da je izhodišće potresa bilo neke v morju ravno nasproti Vallenaru.

Najveć potresnih področij na celém svetu ima obala Tihega morja. Skoro celo Tiho morje je okroćeno s potresnim ozemljem.

Vzhodno od Japonske obstoji zelo veliko potresno področje, doćim drugo veliko potresno ozemlje nekoliko južnejše obsega Filipinsko otoćje in Malajski arhipelag. Na drugi strani morja prićenja tretja potresna cona, in sicer v Aljaski ter se nadaljuje ob južno-iztoćni obali.

Ćetrta potresna cona prićenja v San Francisku, gre skozi Srednjo

Ameriko in konćava pri Kolumbiji, doćim peto področje obsega obalo Južne Amerike in v to področje se računajo vsi oni potresi, ki pogosto vznemirjajo republiki Čile in Peru.

Od deset potresov naše zemlje jih ima sedem izhodišće v Tišem morju. Tiho morje ima na dnu veliko številno dolin in prepadov neizmerne globine. Doćim so tla Atlanskega mora precej znana in preiskana, je v Tišem morju toliko neznanih globin, za katere naše priprave niso dovolj dovršene, da bi z njihovo pomoćjo mogli izmeriti to silno globoćino. Na vzhodni obali Japonske se nahaja tako zvani prepad Tuscaraora. Najvećja globoćina, katero so doslej mogli izmeriti v tem podmorskem prepadu, meri pet in ćetrť milje, a ugotovljeno je, da se v globljem delu na zapadni strani prepada nahaja izhodišće najstrašnejših japonskih potresov.

Najgloblji doslej izmerjeni podmorski prepad je vsekako Challenger v blićini otoka Quama. Ve se, da je globok 6 milj, toda to mogoće ni niti polovica njegove prave globoćine, katere s sedanjimi pripravami ni mogoće izmeriti.

Ćilska in peruanska obala je okroćena s takimi podmorskimi prepadi, in sicer so to: Krümmelov prepad (4 in pol milje globok), Bartolomev prepad (4 milje), prepad Richards (3 in pol milje) itd. V slednjem prepadu je bilo najbrž izhodišće potresa v Čile.

Obstoji pa tudi eno tako zvano kopno potresno področje; to prićne v Južni Italiji in gre preko Balkanskega potoka v Himalajo. Na to področje odpadeta deset potresov na svetu dva.

KOLIKO VLAGE SMEJO IZGUBITI ŽIVALI?

Brez vlage, to se pravi brez vode v sestavini svojega telesa ne more živeti nobeno živo bitje. Obstoji pa vprašanje, v koliki meri se sme izsušiti živo bitje, da ne pogine.

Ćrv deževnik ostane živ, čeprav izgubi 61.7 % svoje teže, to je okoli 73 % svoje vlage. Človek lahko ćrva za to njegovo lastnost zavida, kajti pri človeku že nastopi smrt, ako izgubi 10 % svoje vlage. Zaba se drži nekako v sredini med ćrvom in človekom ter ostane še živa pri 39 % izgubi svoje teže, če se izsušenje izgubi polagoma.

Neki ameriški ućenjak se je mnogo pećal s proućevanjem vprašanja, koliko vode sme izgubiti kaka žival, da ostane še živa. Ta ućenjak je naprej ugotovil množino vode v organizmu. Ta množina je v odstotkih pri raznih živih bitjih zelo različna. Pri moćnatem ćrvu znaša množina vode 49.8 %, pri pijavki 76.4 %, pri hišnih miših 70.7 %, pri žabi 80.8 % in pri ćrvu deževniku 84.1 %. Da bi te živali izsušili, jih je položil v posebne priprave in jim polagoma z aparatom odjemal vlago.

Pri tem se je izkazalo, da je deževnik ostal še živ, ko je izgubil 83 % svoje vlage. Pijavka je še bolj odporna in more izgubiti 92 % vlage, a doseže, čim ji omogoćiš zopet normalne življenjske pogoje, ponovno svojo življenjsko silo. Moćnati ćrv more izgubiti le 52 % svoje teže, toda pri njem je zanimivo to, ker ta izguba teže znaša več nego vsa vlaga, ki jo ima v sebi. Moćerad more izgubiti do 47 % svoje teže, a če ga potem položiš zopet v vodo, nadomesti izgubo na teži v 24 urah. Podobno je z žabo. Miš preživi 30 % izgube na svoji teži. Mnogo je živali, ki imajo glede

izgube na teži večjo odpornost nego človek, ki je zelo občutljiv, čeprav je vladar nad vsemi ostalimi živimi bitji.

KITAJSKA KUHINJA.

Nekega nemškega časnika je nedavno doletela čast, da je bil povabljen na večerjo k visokemu kitajskemu dostojanstveniku. Jedila so se začela pripravljati že ob treh popoldne, večerja sama pa je pričela ob osmih zvečer in je trajala pozno v noč, ker na Kitajskem pride ob svečanejših prilikah 30 do 40 vrst jedi na mizo. Na gostiji, ki ji je prisostvoval srečni novinar, je bilo samo 16 jedi, »po domače«, kakor mu je zahteval gostoljubni mandarin. Pri jedi pijejo Kitajci vino iz riža in ga uživajo do zadnje porcije, ki se zove »opesono«, za katero se ne sme niti kaplje vina več zavžiti. Kitajci si nazdravljajo z vzklikom: »Cing ho!«, kar po naše pomeni: »Vzemi in pij!«. Ako hočejo gosta prav posebno počastiti, mu rečejo: »Gam be!«, to je: »eks!«. Nato oba izpijeta čašo do dna in jo pokazeta drug drugemu, da se prepričata o njeni praznosti.

Kitajci jedo s tankimi šibicami in jedi prihajajo na mizo razrezane v drobne koščke. Evropejec se prav težko poslužuje tega enostavnega jedilnega orodja, pa tudi Kitajcem samim ne gre nič prav naglo od rok, čeprav se tam otroci morajo pet do šest let učiti lepega obnašanja pri mizi in pravilnega ravnanja s šibicami. Kakor pravi častnikar, je večerja bila izvrstna, toda marsikaj je bilo za evropski okus neobičajno. Pred vsakim krožnikom stoji skodelica z rdečo omako, prirejeno iz praznega fižola in kruha. Juha je bila pripravljena iz konzerviranih kitajskih školjk z jajci, jesti pa jo je treba s porcelanastimi žlicami. Nato je prišla na vrsto prazna jegulja z različno začimbo in polita z vinom, nato kolački s kitajskimi orehi, piščeje meso in posebne vrste salata. Postregli so tudi s pečeno govedino, obloženo z bambusovimi treščicami, ki so prav sladke, ter z gosjim mesom v omaki, z razsekano teletino, zelenim grahom, ocvrtim cvetjem in svinjino, obloženo z jajci in zelenjem.

To je bila šele polovica večerje. Nastopil je kratek odmor, da se je miza očistila in nanovo preuredila. Gostje medtem kadijo in pijejo. Nato se znova servira juha, pečene gobe, sesekana teletina, telečji mozeg z jajci, kitajski golaž z repo, kuhan v vinu, ribe, razne slaščice in kar je še v kuhinji dobrega. Pri tem se pije mnogo vina, po izčrpanem programu jedi pa se uživa čaj, da se opere grlo in želodec. Kitajci jedo mnogo in dobro. Vendar zatrjuje novinar, da je pri večerji navzlic fini prireditvi bil zelo izbirljiv, ker se je bal — mačje pečenke, s katero Kitajci tako radi postrežejo evropskim gostom.

Razno

× Iznajditelj naprstnika. Naše šivilje bo zanimalo, kdo je izumil naprstnik, to malo, a vendar neobhodno potrebno orodje vsake ženske, ki količkaj rada seže po šivanki. Naprstnik prav za prav še ni tako star izum, ker beleži svoj postanek šele leta 1648., toerj istega leta, ko se je končala tridesetletna vojna. Takrat je namreč amsterdamski zlatar, po imenu Nikolaus Benschoten, izdelal prvi naprstnik iz čistega zlata in ga poslal izvoljenici svojega srca s priporočilom: »Svoji ljubici poklanjam to malo stvarco, ki sem jo izumil in izdelal, da zaščitim njene dražestne in tako marljive prste.« Naprstnik

je hitro prišel v modo. Izpočetka so bili naprstniki, izdelani le iz zlata in srebra, zelo dragi in so jih nosile le posebno imenitne dame. Počasi pa se je vsled praktičnosti začel izdelovati v velikih količinah iz cenejše pločevine in je dandanes neobhodno potreben vsaki gospodinjini in pridnemu dekletu.

× Sveta bolezen. V mnogih južnih deželah imenujejo božjast — sveto bolezen. To ime je nastalo zaradi čudnega dejstva, da mrtva telesa božjastnih ljudi prav polagoma ali pa sploh ne razpadejo. V tem oziru je zanimivo, da tudi trupla onih, ki so se zastrupili z arsenikom, zelo nerada razpadejo. Na osnovi podrobnih kemičnih raziskovanj je bilo dognano, da imajo božjastniki v krvi precejšnjo množino arsenika. To se tolmači tako, da božjastniki onega arsenika, ki ga z jedjo sprejemajo vase, ne izločujejo naprej, kakor je to pri zdravem človeku, temveč ga zadržijo v sebi in se jim razširi po krvi. V starih knjigah se čita, da je znoj božjastnikov strupen in novi preizkusi so to potrdili. Zdravniki mislijo, da se bo način zdravljenja božjasti našel tako, da se sestavi sredstvo, ki bo povzročalo temeljito izločevanje arsenika. Zaenkrat pa se to sredstvo še ni dalo iznajti.

× Par nasvetov. V New-Yorku je nedavno v častljivi starosti 100 let umrl zdravnik dr. Štefan Smith. Pisal je strokovne knjige, toda še večje zasluge si je pridobil z delovanjem za narodno zdravje. Leta 1866. je ustanovil in organiziral v New-Yorku vrhovni zdravstveni svet, ki je za to velenje največjega pomena. Petdesetletnica tega društva se je vršila s krasno proslavo za slug ustanovitelja dr. Smitha, ki je osebno sprejel odposlance vseh znamenitih ameriških korporacij. Porabil pa je to priliko ter je častnikarjem, ki so ga tudi posetili, dal par ameriško kratkih nasvetov za doseg visoke starosti. Priporočil jim je, naj uživajo čim manj mesa, zato pa več mleka, naj dnevno spijo 10 ur, se čim več gibljejo na svežem zraku, naj ne pušijo in ne pijejo. Končno je dostavil: »Lenoba je prvi korak do groba. Ravnajte tako, kakor sem ravnal jaz in poizkusite dolgo živeti kakor jaz, ki se še ne bom kmalu naveličal življenja.«

Za smeh in kratek čas

Bacili in bolhe.

Mati (poučuje svojo deco): »Ne nosite v usta nobene umazane stvari, ne valjajte se po prahu, ne igrajte se s psi, da boste vedno snažni, da se ne nalezete bacilov, ki povzročajo hude bolezni.«

Mala Vefica: »O, jaz bom že pazila. Danes zjutraj sta z našega sultana skočila dva bacila in jaz sem takoj zbežala pred njima.«

Ciganček se ne zna prekrizati.

Ciganček pride k premožnemu posestniku Gašperju prosit milodarov.

Gašper: »Prekrižaj se, pa dobiš!«

Ciganček: »Ne znam.«

Gašper: »Nauči se in potem zopet pridi!«

Čez nekoliko dni ciganček zopet pride in pravi: »Sedaj se pa znam prekrizati.«

Gašper: »No, poskusi!«

Ciganček: »V imenu Sina in Duha svetega. Amen.«

Gašper: »Kje si pa Očeta pustil?«

Ciganček: »Zunaj čaka z vrečo.«

Pri brivcu.

Ožbovt, ki je imel že hudo grivo, si je domislil, da bi bilo dobro, če

bi se dal enkrat ostriči pri mestnem brivcu.

Prišel je torej k brivcu, ki ga je strigel in strigel, nagibal mu glavo zdaj tako zdaj drugače, mu popravil zdaj to zdaj ono, in ga po dolgotrajni mučni »strgatvi« vprašal: »Želite še pudra, mazila, vode za lase...?«

Ožbovt (ves prepaden, da še ni konec mučenja): »Ne, ne, samo klobuk na glavo!«

«Čisto je proč.»

Gašper pride pijan domov in žena javka: »Oh, ta nadloga, že zopet si pijan, čisto sem proč...«

Gašper: »Zalibog, da si še vedno tu in ne proč!«

Česa še manjka?

Gervazij: »Danes imamo že vsakovrstne stvari. Strelja se brez dima, vozi se brez konj, brzojavlja se brez žice, le nekaj še manjka.«

Protazij: »Česa?«

Gervazij: »Dota brez žene!«

Zgodaj je začel.

Dvanajstletni Ožbovtov sinček Gustl sedi pri vrču piva v gostilni. Starejšim gostom se je zdelo to naravnost nečuvstvo. Pa mu reče nekdo: »Ti smrkavec, kaj pa bodo rekli tvoji starši...?«

Gustl: »Kaj starši, za te se ne brigam, žene pa hvala Bogu še nimam.«

Ženski kotichek

TELESNA MOČ ŽENSKÉ.

Ženska, ki jo moški še vedno smatramo za šibkejšo in nežno bitje, vedno bolj pobija ta naš predsodek. Da tudi ženska lahko prenese izredne telesne napore, ki jim je kos le posebno kremenit moški, dokazujejo na deželi težka ženska opravila na polju in drugod, v mestu pa ženske sportne tekme. Še jasnejše dokazujeta to sledeča dva primera:

Neka Tibetanka je pri poslednji ekspediciji na Mont Everest bila za nosača ter je svoje breme, težko okrog 50 kilogramov, nosila vztrajno preko najostrejših čeri. Še zanimivejši so podatki o telesni moči mlade Angležinje Margarete Naylor. To je bila prva žena, ki se je posvetila potapljalškemu poklicu ter se je neštevilnokrat v potapljalškem zvonu spuščala v morske globine in spravljala potopljeno blago na svetlo.

V Tobermoryskem zalivu je bila leta 1588. potopljena »nepremagljiva armada« španskega kralja Filipa II.

Z armado vred so se potopili ogromni zakladi, ki jih danes neka angleška družba spravlja iz morskih globin. Med ostalimi potapljalci je pri tem društvu zaposlena Margareta Naylor, ki se odlikuje po posebni spretnosti in iznajdljivosti ter se nikoli ne vrača iz vode brez večjih dragocenosti. Človeka, ki si prvokrat ogleda dvignjeno bogastvo, prevzame čar draguljev ter srebrnih in zlatih predmetov, ki so po preteku par stoletij zopet ugledali beli dan. Pri potapljalnem delu se je gospodična Naylor parkrat komaj ubranila nesreče. Enkrat se je s svojimi velikimi potapljalnimi čevlji zapletla ob hlode potopljene ladje. Ko so jo začeli vleči iz vode, ni dosti manjkalo, da ji niso odtrgali glave. Ona je vendar prestala to natezalno mučenje ter s poslednjimi močmi osvobodila svoje noge. Ko so jo potegnili iz vode, ji je vsled pritiska in napora bruhnila kri skozi nos in usta. A brhka Margareta si je kmalu odpomogla. Ko se ji je ustavil naval krvi, se je okrepčala s požirkom konjaka, oblekla zopet potapljalško obleko in se spustila ponovno v globočino.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Sodražica. Za zadnjo številko prišlo prepozno.

Nemška Loka. Pišite nam večkrat in nam sporočite tamošnje dogodke!

Polenšak pri Moškanjih. Pride prihodnjič.

LEPOTA? MLADOSTNA SVE-

ZOST? Priljubljena vnanjščina? Vse to si lahko prihranite ter zabranite prerano ostarelost edino z racionalnim negovanjem svojega obraza, svojega telesa, svojih las in zob! Izrednega učinkovanja so že čez 25 let priljubljeni Elza-preparati za negovanje lepote: Elza-obrazna in kožo varujoča pomada (2 lončka z ovojem in poštnino 25 dinarjev), Elza-pomada za rast las (2 lončka z ovojem in poštnino 25 dinarjev), Elza-lilijino mlo lepote (4 kosi z ovojem in poštnino 35 dinarjev) in drugi Elza-preparati, kakor Elza-cvet za lase, Elza-voda za usta, Elza-kolonska voda itd. Naslov: Lekarnar EUGEN V. FELLER, STUBICA DONJA, Elzatrž št. 360, Hrvatsko.

Prodajam 3000 kg orehov.

Cena po dogovoru. Naprodaj imam tudi jabolka in kupujem vse deželne pridelke. Dobavljam takoj.

Ivan Jereb, trgovec, Dobrava,

Imaš li solnène pege, zajedavce, nabore, ogrce?

Uporabljal Elza obrazno pomado!

Ali želiš imeti lep vrat, obraz in roke?

Uporabljal Elza obrazno pomado!

Ali so ti roke in obraz občutljivi v zimi in vetru?

Uporabljal Elza lilijno-mlečno mlo!

Ali želiš imeti kožo belo, mehko, čisto in zdravo?

Uporabljal Elza lilijno-mlečno mlo?

Ali se ti toži na izpadanju las, prhuta in osivelosti?

Uporabljal Elza pomado za rast las!

Ako želiš bujne mehke in lepe lase?

Uporabljal Elza pomado za rast las!

Ali hočeš biti in ostati lep? Ali hočeš biti povsod rad viden? Ali hočeš, da te veseli tvoja slika v zrcalu? Poizkusi prave Fellerjeve Elza preparate in kmalu bodeš rekel tudi ti kakor vsi:

To je ono pravo!

Išci v vseh poslovnica samo prave Elza preparate od lekarnarja Fellerja. Ako naročiš naravnost, tako stane s pakovanjem in poštnino, če denar naprej ali po povzetju:

2 velika porcelanasta lončka Elza-obrazne pomade 25 Din; 2 velika porcelanasta lončka Elza-pomade za rast las 25 Din; 4 velike kose Elza lilijnega mlečnega mla 35 Din.

Različno: Lilijno mleko 6 Din; brkoma 3 Din; najfinjši Hega-Puder 10 Din; puder za dame v vrečkah 2 Din; zobni prašek v steklenih 3 Din, v vrečkah po 1 Din; saček (disava) za penilo 3 Din; šampon za lase 2 Din; rumenilo za obraz, p smov 12 Din; najfinjša perle od 15 Din dalje; cvet za lase 20 Din; Elza-katranovo mlo 5 Din. Za različne predmete se pakovanje in poštnina posebe racuna.

Na te cene se računa še 5 % dostavka. Naročila pisma adresirati: Lekarnar EUGEN V. FELLER, STUBICA DONJA, Elzatrž št. 360, Hrvatsko.